

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

Rektor: prof. Ing. Mikuláš Látečka, PhD.

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

Dekan: prof. Ing. Peter Bielik, PhD.

**Pripravenosť Slovenska na vstup do EMU
Diplomová práca**

Katedra manažmentu
Vedúci katedry: doc. Ing. Ján Murgaš, CSc.

Vedúci práce: doc. Ing. Albín Malejčík, CSc.

Bc. Andrea Kormošová

Nitra 2008

Summary

The introduction of the euro in any country is a milestone in the development of the European Union and the biggest monetary changeover in history. The euro is the tangible result of EMU. It builds on the success of the single European market and contributes greatly to the economic stability, which is needed for more growth of whole region. It increases competition and innovation, benefits consumers and releases resources for other areas such as social welfare and education. It strengthens Europe politically and economically also.

Slovakia is nowadays on a route to adopt euro in short future. From the 1st January of next year (2009) it will be its one and only currency. Before this date we must complete euro adoption standards known as Maastricht convergence criteria: price stability, sound public finances, sustainable public finances, durability of convergence and exchange rate stability.

Title of this thesis is The Readiness of Slovakia for EMU integration. The thematic is described and analyzed in 5 chapters. Aim of the first chapter is to generally describe and define basic terms like management, economical and monetary union, money its sense for economy, convergence, Maastricht convergence criteria, inflation, exchange rate, ECB, NBS, monetary policy. Next chapter together with the third one is dedicated to description of the goal of my work and the methodic used to analyze the status of fulfillment of Maastricht convergence criteria in Slovakia. Fourth, the main chapter describes the fulfillment status itself, pros and cons of the euro adoption in our country, estimated effect among population and opinion of the public. Last part is the summarization of my established knowledge and deduces the conclusion.

Key Words:

Euro currency, EMU, Maastricht convergence criteria, price stability, sound public finances, sustainable public finances, durability of convergence and exchange rate stability.

Kľúčové slová:

Euro mena, Európska a hospodárska únia, maastrichtské kritériá, cenová stabilita, deficit verejných financií, verejný dlh, dlhodobé úrokové miery, stabilita výmenného kurzu.

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som diplomovú prácu vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním diplomovej práce.

Nitra .....

.....

podpis autora DP

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pánovi doc. Ing. Albínovi Malejčkovi, CSc za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Nitra .....

.....
podpis autora DP

Zoznam tabuliek, schém a obrázkov

Tabuľka č. 1 Plnenie maastrichtských kritérií SR

Graf č. 1 Cenový vývoj priemerná % ročná zmena

Graf č. 2 Dlhodobá úroková miera

Graf č. 3 Vývoj kurzu SKK/EUR

Graf č. 4 Verejný dlh

Graf č. 5 Deficit verejných financií

Graf č. 6 Postoj verejnosti k euru

Obrázok č. 1 Harmonogram zavedenia eura

Obrázok č. 2 Madridský scenár

Obrázok č. 3 Scenár naplánovaný v SR

Použité označenie

CB	- centrálna banka
CP	- cenné papiere
CPI	- index spotrebiteľských cien
ECB	- Európska centrálna banka
ECU	- európska menová jednotka
EK	- európska komisia
EMS	- európsky menový systém
EMU	- hospodárska a menová únia
ERM II	- mechanizmus výmenných kurzov
EÚ	- Európska únia
EUR	- euro
HDP	- hrubý domáci produkt
HICP	- harmonizovaný index spotrebiteľských cien
HMÚ	- hospodárska a menová únia
MF	- Ministerstvo financií
NBS	- Národná banka Slovenska
SKK	- Slovenská koruna
SR	- Slovenská republika
USD	- americký dolár
Z.z.	- Zbierka zákonov

Obsah

ÚVOD	1
1. Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky	3
1.1 Manažment.....	3
1.2 Hospodárska a menová únia	6
1.3 Obeživo a jeho význam pre ekonomiku	7
1.4 Konvergencia	9
1.5 Maastrichtské (konvergenčné) kritériá	11
1.5.1 Inflácia	12
1.5.2 Deficit verejných financií	14
1.5.3 Dlhodobé úrokové miery	15
1.5.4 Výmenný kurz.....	15
1.6 Európska centrálna banka	16
1.7 Národná banka Slovenska.....	17
1.8 Menová politika	19
2. Cieľ práce.....	21
3. Metodika práce	22
4. Výsledky práce	24
4.1 Vývoj menovej integrácie	24
4.2 EMS	24
4.3 Vznik EMU.....	25
4.4 Slovensko a vstup do EMU	29
4.4.1 Harmonogram zavedenia eura	31
4.4.2 Zásady zavedenia eura	32
4.5 Maastrichtské kritériá pre vstup do eurozóny.....	34
4.6 Hodnotenie nominálnej konvergenencie SR	36
4.6.1 Kritérium inflácie.....	37
4.6.2 Kritérium dlhodobých úrokových mier	40
4.6.3 Kritérium stability výmenného kurzu	41
4.6.4 Kritérium deficitu verejných financií a verejného dlhu.....	43
4.7 Výhody a nevýhody zavedenia eura	45
4.7.1 Výhody zavedenia eura.....	46
4.7.2 Nevýhody zavedenia eura.....	47
4.8 Odhad vplyvov zavedenia eura na slovenské obyvateľstvo	48

4.9 Postoj verejnosti k euru.....	50
5. Záver	53
6. Použitá literatúra	55
7. Prílohy.....	58

ÚVOD

Vznik Hospodárskej a menovej únie (Economic and Monetary Union, EMU), ktorým sa v Európe zavŕšili snahy o prehĺbenie integrácie zavedením spoločnej meny, predstavuje významný medzník v dejinách nášho kontinentu. Dňa 1. januára 1999 zavádza jedenásť členských štátov Európskej únie (European Union, EU) v bezhotovostnom platobnom styku novú spoločnú menu euro. V roku 2001 sa k týmto jedenástim krajinám pripája Grécko a v roku 2007 Slovinsko. Tri roky po tomto kroku sa euro stáva nástupcom bankoviek a mincí národných mien participujúcich krajín. 1. mája 2004 sa Slovenská republika stáva členom EU a automaticky tak prijíma záväzok začleniť sa medzi krajiny eurozóny.

Vstupom do eurozóny sa ekonomika vzdá vlastnej meny, stratí kurzovú samostatnosť, vzdá sa vlastnej menovej politiky a podriadi sa spoločnej menovej politike Európskej centrálnej banky (European Central Bank, ECB). Názory na členstvo v eurozóne sú rôzne a môžeme sa stretnúť s rozmanitými hodnoteniami spoločnej meny. V podstate budúce zapojenie SR do eurozóny je realita a snaha o získanie maximálneho úžitku z tohoto kroku by mala byť spoločná pre všetkých. Skúsenosti stávajúcich členských štátov eurozóny ukazujú, že rozdielna ekonomická úroveň a odlišnosti v hospodárskych cykloch stále pôsobi problémy. Preto by rozhodnutie o vstupe do eurozóny malo byť viazané nielen na splnenie podmienok stanovených orgánmi EU, tzv. maastrichtských kritérií, ale tiež na zhodnotení celkovej pripravenosti českej ekonomiky na jednotnú menu.

Prípravy na zavedenie eura na Slovensku sa začali ešte pred vstupom Slovenska do Európskej únie. Vláda SR schválila 16. júla 2003 Stratégiu prijatia eura v SR vypracovanú spoločne s Národnou bankou Slovenska (ďalej NBS) a Ministerstvom financií SR. V spoločnom vyhlásení vláda a NBS konštatovali, že výhody zo zavedenia eura na Slovensku jasne prevažujú nad nevýhodami, Slovensko by malo do eurozóny vstúpiť čo najskôr – hneď, ako bude udržateľne schopné plniť maastrichtské kritéria, ktoré sú podmienkou na vstup do eurozóny. Uznesením č. 862 z 8. septembra 2004 schválila vláda SR ďalší spoločný materiál NBS a Ministerstva financií SR, Konkretizáciu Stratégie prijatia eura v SR a prijala rozhodnutie o vypracovaní Národného plánu zavedenia eura v SR, ktorý predstavuje postupnosť jednotlivých krokov, ktoré je potrebné uskutočniť pre bezproblémové a úspešné zavedenie a používanie eura v celom hospodárstve SR a je rámcovým dokumentom, o ktorý sa môžu oprieť všetky subjekty slovenskej ekonomiky a spoločnosti. Keďže splnenie

maastrichtských kritérií sa predpokladá v roku 2007, najskorší možný dátum vstupu do eurozóny predstavuje 1. január 2009, ktorý bol zároveň určený ako cieľový v súlade so Stratégiou prijatia eura v SR. Zavedenie eura v SR bude posledným krokom Slovenskej republiky na jej ceste za úplnou integráciou do európskej Hospodárskej a menovej únie, ktorej cieľom je zblížovanie hospodárskych politík jednotlivých členských štátov, vytvorenie spoločnej meny a výkon spoločnej menovej politiky s udržaním cenovej stability ako svojho hlavného cieľa.

Zavedenie eura sa dotkne nielen súkromnej sféry, ale aj verejná správa musí reagovať a pripraviť sa s dostatočným predstihom. Subjekty verejnej správy, štátna správa ako aj samospráva (ďalej len „subjekty“) nesú v tejto súvislosti povinnosti podobne ako všetky právnické osoby, a to vo vzťahu k občanom a svojim zamestnancom a partnerom. Konverzia na menu euro sa tak dotkne množstva subjektov verejnej moci, podnikov poskytujúcich služby verejnosti, škôl, sociálnych, zdravotných a kultúrnych zariadení. Každý subjekt verejnej správy je zodpovedný za vlastnú organizačnú prípravu prechodu na euro. Ten ovplyvňuje všetky finančné toky a dotkne sa jeho softvérového vybavenia a mnohých operatívnych činností.

1. Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

1.1 Manažment

MALEJČÍK, A. (2007) popisuje manažment ako „subjektívnu, cieľavedomú a uvedomelú ľudskú činnosť, ktorá vyplýva zo spoločenskej podstaty ekonomických procesov a spoločenskej deľby práce, ktorá smeruje k stanoveniu správnych cieľov, najvhodnejších ciest a prostriedkov pre ich dosiahnutie, a ktorá zabezpečuje priebeh a realizáciu takto stanovenej činnosti. Základnou úlohou manažmentu je nachádzať a vysvetľovať metódy (objektívne i subjektívne), pomocou ktorých môžeme nájsť racionálny cieľ podnikateľského subjektu a spôsob jeho realizácie.“

Podľa **GOZORU, V. (2005)** manažment je:

- proces alebo séria súvislých a opakovaných činností,
- proces, ktorý sa zameriava a koncentruje na dosiahnutie organizačných cieľov (cieľov organizácie),
- proces, v rámci ktorého sa tieto ciele dosahujú prostredníctvom cieľavedomej ľudskej práce a ostatných organizačných zdrojov.

„Úlohou manažmentu je využiť čo najefektívnejšie dostupné vecné, finančné a ľudské zdroje na dosiahnutie podnikových cieľov v požadovanom čase, priestore a kapacite.“

MIŽIČKOVÁ, E., ŠIMO, D., UBREŽIOVÁ, I. (2005) definujú manažment ako „proces slúžiaci na dosahovanie cieľov organizácie, pričom dochádza k premene zdrojov (vstupov) na požadované výstupy, výrobky alebo služby. Manažéri tento proces ovplyvňujú tak, aby bola premena vstupov čo najefektívnejšia. Manažment ako vedná disciplína je súbor poznatkov, princípov, metód, techník a postupov v riadení, ktoré sú vypracované na základe abstrakcie a empirie.“

Autori rozdeľuje manažment do štyroch úrovní:

- **manažment ako proces** – predstavuje praktickú činnosť manažéra a súhrn činností, ktoré vykonávajú manažéri preto, aby dosiahli stanovené ciele. Ide o množinu metód, princípov, techník a postupov, ktoré využívajú manažéri pri práci.

- **manažment ako profesia** – vyformoval sa v druhej polovici 40-tych rokov minulého storočia, vo vyspelých krajinách začalo dochádzať k oddeľovaniu postavenia vlastníka a manažéra a začali sa najímať špeciálni odborníci, ktorí plnili funkcie manažérov.
- **manažment ako vedná disciplína** – je súbor rôznych techník, poznatkov, princípov a postupov v riadení. Manažment je interdisciplinárnou vedou, ktorá v sebe zahŕňa poznatky z viacerých vedných disciplín.
- **manažment ako umenie** – táto rovina manažmentu je spájaná s japonským manažmentom. Ide vlastne o umenie hľadať, nájsť a umiestniť vhodných ľudí na vhodné miesto, vedieť s nimi komunikovať, vedieť ich motivovať a viesť nielen ako jednotlivcov ale aj ako kolektív.

MURGAŠ, J. (2002) popísal manažment podľa Koontza a Weihricha ako „proces tvorby a udržiavania prostredia, v ktorom sa jednotlivci spájajú spoločne v skupinách, aby účinne dosahovali vytýčené ciele. Proces tvorby a udržiavania prostredia sa uskutočňuje v podnikoch, či organizáciách rozdielných podľa organizačno-právnej formy, či druhu. To, že pracujú spoločne spôsobuje synergický efekt.“

Základná definícia manažmentu podľa autorov ďalej obsahuje:

- ako manažéri uskutočňujú funkcie riadenia (plánovanie, organizovanie, personalistika, vedenie ľudí a kontrola)
- ako je manažment aplikovaný v rôznych druhoch organizácií (hospodárske, rozpočtové a príspevkové ako aj rozdielne podľa organizačno-právnej formy podnikania - akciová spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, družstvo, štátny podnik, výrobná-obchodná spoločnosť a ďalšie)
- ako je manažment uplatňovaný na rôznych stupňoch riadenia v podniku (vrcholový manažment, stredný a najnižší)
- že cieľom všetkých manažérov je dosiahnuť prebytok.(zisk)
- že riadenie je spojené s produktivitou (vzťah výstupov k vstupom), ktorá obsahuje aj efektívnosť a účinnosť. Efektívnosť znamená to, ako sú ciele plánu dosahované s najnižšími vstupmi (nákladmi). Účinnosť znamená dosahovanie cieľov.

Podľa **PAŠKU, Ľ. (2004)** je manažment „mladý vedný odbor patriaci medzi spoločenské vedy. Opiera sa o poznatky viacerých vedných disciplín, ktoré aplikuje a rozvíja na podmienky riadenia. Pojem manažment má rozličné významy, najčastejšie sa používajú:

- manažment ako praktická činnosť,
- manažment ako teória či vedná disciplína,
- manažment ako osobitá skupina ľudí.“

Autor ďalej „všeobecne definuje manažment ako proces plánovania, organizovania, personálneho zabezpečenia, vedenia ľudí, kontroly a využitia všetkých zdrojov na stanovenie a dosiahnutie cieľov podnikateľského subjektu.“

DRUCKER, P., F. (2001) vo svojom rozsiahlom diele presadzuje myšlienku, že manažment je komplexná interdisciplinárna činnosť zahrňujúca okrem iného plánovanie - stanovenie cieľov, organizovanie - deľba práce, voľba organizačnej štruktúry, výber vedúcich, motiváciu, kontrolu - meranie a hodnotenie, odmeňovanie. Za jeden z rozhodujúcich kľúčov k úspechu považuje umenie riadiť v podmienkach neustálych zmien, riadiť inovatívne a s rýchlou realizáciou inovačných stratégií.

SEDLÁK, M. (2007) definuje manažment ako riadenie organizácií fungujúcich v podmienkach trhového hospodárstva, ktoré sa vyznačuje dostatočne pružnou konkurenčnou štruktúrou a nezablokovanými cenovými mechanizmami, schopnými poskytovať kritériá pre objektívnu kalkuláciu nevyhnutnú na efektívnu alokáciu disponibilných zdrojov, ako aj spontánne impulzy pre ekonomický rast. Podľa autora je manažment interdisciplinárny vedný odbor.. Riadenie definuje ako cieľavedomú činnosť ľudí a jeho poslaním manažmentu je vytvoriť metodológiu riadenia s dôrazom na dosiahnutie efektívnosti tejto činnosti vo vzťahu k vopred určenému cieľu.

Podľa **RUDY, J., PIŠKANIN, A. (2002)** je manažment „proces zameraný na efektívne dosahovanie cieľov, obsahom ktorého je plánovanie, vedenie ľudí a kontrola ako základné funkcie manažmentu“. Považujú ho za významný faktor úspešnosti organizácie. V praxi sa ukázalo, že v rovnakých podmienkach môže byť jeden podnik úspešný a druhý menej alebo úplne neúspešný. Závisí to od kvality manažmentu. Ak má byť v dnešnom svete manažment úspešný, musí vychádzať nielen z teoretických poznatkov, ale predovšetkým z praktických skúsenosti a produktov kreatívneho a inovačného myslenia.

1.2 Hospodárska a menová únia

Podľa **SERENČEŠA, P. (2007)** „termín menová únia znamená vzájomnú previazanosť národných mien dvoch alebo viacerých ekonomík, resp. prepojenie týchto ekonomík cez spoločnú menu. Jedná sa o najvyšší stupeň integrácie ekonomík. Účelom zavedenia jednotnej meny je hlavne odstránenie rizika pri medzinárodnej výmene tovaru, služieb a kapitálu.“

SIPKO, S. (2004) definuje hospodársku a menovú úniu ako proces zblížovania hospodárskych a menových politik členských štátov EU s cieľom zaviesť spoločnú jednotnú menu. V praxi to znamená, že členský štát menovej únie sa vzdáva realizácie samostatnej menovej politiky. Členské štáty Eurozóny samostatne rozhodujú o realizácii svojej fiškálnej politiky, pričom za realizáciu menovej politiky členských štátov menovej únie je zodpovedná Európska centrálna banka. Podľa autora je menová únia v Európe zatiaľ najväčším úspechom integračného procesu na starom kontinente

Predpoklady vzniku menovej únie vidí **BEŇOVÁ, E. (2007)** v hospodárskej i menovej politike členských krajín. Základom je predovšetkým taká hospodárska politika, ktorá by mala určiť všeobecné hlavné orientačné línie vedúce ku koordinácii a riadenému zblížovaniu hospodárskych politík jednotlivých členských štátov menovej únie.

BALKO, L. (2006) popisuje menovú úniu ako integrovanie dvoch alebo viacerých národných hospodárstiev do spoločného celku, sprevádzané zavedením spoločnej meny ako platidla na ich území na základe príslušného právneho aktu. Vytvorenie európskej menovej únie sa postupne stalo jednou z priorít integrácie.

Menová únia však predstavuje až štvrtý stupeň ekonomickej integrácie, ktorý nemožno zrealizovať bez naplnenia prvých troch, ktorými sú:

- vytvorenie pásma voľného obchodu
- vytvorenie colnej únie
- vytvorenie spoločného trhu.

Každý ďalší stupeň nadväzuje na predchádzajúci a rozvíja ho.

BROCKOVÁ I. (2001) „Hospodárska a menová únia predstavuje harmonizáciu ekonomickej a menovej politiky v rozličných oblastiach hospodárskeho života členských krajín, prípadne zavedenie spoločnej politiky v niektorých sektoroch. Predovšetkým ide o zjednotenie menovej a fiškálnej politiky. „

1.3 Obeživo a jeho význam pre ekonomiku

*„Vynájdenie peňazí bolo jedným z najdôležitejších vynálezov ľudstva“
(prof. Pascal SALIN)*

Podľa **ÁRENDÁŠA, M. (2006)** sú peniaze všeobecný výmenný prostriedok – všeobecný ekvivalent, za pomoci ktorého sa uskutočňuje výmena tovarov a služieb v peňažnej podobe. Najcharakteristickejším znakom peňazí je ich vysoká likvidita, t.j. schopnosť rýchlo a s minimálnymi nákladmi sa vymeniť za akékoľvek iné aktíva.

SERENČEŠ, P. (2007) – peniaze sú základnou finančnou kategóriou. Môžu mať formu hotovostných peňažných prostriedkov (bankovky a mince) a bezhotovostných peňažných prostriedkov (bankové vklady a depozitá) a ktoré sa v národnom hospodárstve prejavujú:

- v podobe peňažnej zásoby,
- v podobe peňažných operácií.

V súčasnosti existujú tieto formy peňazí:

- papierové peniaze – majú formu bankoviek,
- drobné mince – podobne ako bankovky slúžia na platenie za tovary a služby v hotovosti,
- bankové – depozitné peniaze – bezhotovostné peniaze t.j. sú to zápisy na účtoch v bankách, vklady na vkladných knižkách.

Podľa **BELICU, M. (2001)** peňažné prostriedky z hľadiska financií možno chápať v širšom alebo v užšom slova zmysle. V užšom slova zmysle sa pod týmto pojmom rozumejú iba hotovostné peňažné prostriedky a peňažné prostriedky na vkladových účtoch podniku.

Častejšie užívaný je však širší význam tohto pojmu, ktorý zahŕňa okrem vyššie dvoch spomínaných aj tzv. ľahko obchodovateľné cenné papiere.

BEŇOVÁ, E. (2007) popisuje peniaze ako ekonomickú kategóriu, z existencie ktorej vyplýva aj existencia takých pojmov ako sú financie a mena. Peniaze sa v národnom hospodárstve prejavujú dvojako:

- ako **peňažná zásoba** – pod ktorou sa rozumejú reálne peniaze, t.j. peňažné prostriedky hotovostné i bezhotovostné či už v domácej alebo zahraničnej mene. Pritom rozoznáva peňažnú zásobu jednotlivých ekonomických subjektov a peňažného hospodárstva ako celku;
- ako **peňažné operácie** – prostredníctvom ktorých dochádza ku kvantitatívnym alebo kvalitatívnym zmenám peňažnej zásoby jednotlivých ekonomických subjektov a národného hospodárstva ako celku. Peňažné operácie, ktorých výsledkom je zmena peňažnej zásoby jednotlivých ekonomických subjektov, označujeme ako **finančné operácie**. Peňažné operácie, ktorých výsledkom je zmena peňažnej zásoby národného hospodárstva ako celku nazývame **menové operácie** – tieto tvoria obsahovú náplň pojmu mena.

ROHÁČ, D. (2004) peniaze definuje ako univerzálne akceptovaný prostriedok výmeny. V tejto definícii hrajú ústrednú rolu dva pojmy: univerzálna akceptovanosť a hodnota tohoto prostriedku výmeny. Je zjavné, že peniaze sú tým lepšími peniazmi, čím širší okruh jednotlivcov ich ako prostriedok výmeny prijíma. Užitočnosť peňazí stúpa takisto s tým, ako zabezpečujú kúpnu silu, t.j. ako málo klesá ich hodnota v čase. Peniaze sú tým užitočnejšie, čím je veľkosť priestoru, na ktorom obiehajú, väčšia. Jednotlivci držiaci peniaze ich tak môžu vymieňať za väčšie množstvo statkov u väčšieho množstva iných jednotlivcov. V tomto bode je zjavné, že zavedenie eura je pre Európanov užitočné.

ROTHBARD, M., N. (2001) tvrdí, že peniaze sú použité na zámenu za ostatný tovar alebo čakajú, aby k tomuto účelu mohli byť použité v budúcnosti. Stručne povedané, peniaze niesu ani tak spotrebované, ako skôr presúvané od jedného človeka k druhému.

REVENDA, Z. (2001) je názoru, že za peniaze môžeme považovať „akékoľvek aktívum, ktoré je všeobecne prijímané pri platení za tovar a služby alebo pri úhrade dlhu“. Ďalej tvrdí, že peniaze majú veľký vplyv na ekonomické aktivity, na chovanie, vlastnosti každého subjektu v ekonomike.

GONDA, P. (2008) „Peniaze nevynašiel geniálny vynálezca, ale vznikli na základe prirodzených potrieb ľudí.“ Autor považuje peniaze za statok, vzniknutý evolučne a spontánne, ktorý je ľuďmi v spoločnosti všeobecne akceptovaný ako výmenný a platobný prostriedok medzi inými statkami

Funkcie peňazí sú:

- výmenná funkcia - peniaze ako prostriedok výmeny (obeživo, platidlo)
- zúčtovacia funkcia – peniaze ako spoločná merná jednotka (meradlo cien)
- uchovávateľ hodnoty (peniaze kvôli uchovávaniu v čase – motív držby)

Podľa **JÍLEKA, J. (1997)** sú peniaze základná finančná pohľadávka. Majú podľa neho tri funkcie a to:

- **Účtovná jednotka** - ako základná funkcia peňazí. Táto funkcia je nevyhnutná pre kvantifikáciu a meranie všetkých ekonomických udalostí.
- **Hodnota zásoby** - dostupnosť vhodnej hodnoty zásoby podporuje sporenie. Domácnosti sporia, aby zvýšili svoju budúcu spotrebu. Tú dosahujú tým, že sa vzdávajú súčasnej spotreby výmenou za budúcu spotrebu.
- **Platobný prostriedok** - ide o použitie peňazí vo forme bankoviek a mincí. Tento význam peňazí sa ale znižuje, keďže sme v dobe, kedy sa do popredia dostávajú platobné a kreditné karty, hotovosť sa začína vytrácať z bežného platobného styku.

1.4 Konvergencia

Podľa **ŠIKULOVEJ, I. (2006)** konvergencia predstavuje proces spočívajúci v znižovaní rozdielov rôznych ukazovateľov medzi jednotlivými ekonomikami, resp. medzi ekonomikou a integračným zoskupením. Pokrok v nej je predpokladom úspešného napredovania procesu európskej integrácie po stránke politickej, ekonomickej i sociálnej. Vzhľadom na to, že konvergencia predstavuje významný faktor zvyšujúci efektívnosť

menovej integrácie, slúži aj ako prostriedok hodnotenia pripravenosti krajín na prijatie jednotnej meny. Autorka vo svojej publikácii rozdeľuje konvergenciu na štrukturálnu, reálnu a nominálnu.

Štrukturálna konvergencia predstavuje približovanie hospodárskych štruktúr jednotlivých krajín, čo ovplyvňuje frekvenciu výskytu asymetrických šokov, ich rozsah, ako aj citlivosť ekonomík na ne. V kontexte menovej integrácie môže byť užitočným nástrojom jej hodnotenia teória optimálnej menovej oblasti.

Reálna konvergencia podľa nej predstavuje proces dobiehania vyspelejších ekonomík menej vyspelými ekonomikami. Rozumieme ňou vyrovnávanie a približovanie reálnych parametrov a podmienok konkrétnej ekonomiky k parametrom a podmienkam referenčnej krajiny alebo skupiny krajín (napr. k priemeru EÚ). Nie je nevyhnutnou podmienkou pre vstup do eurozóny. Sledujú sa rozdiely v indikátoroch úrovne konkurenčnej schopnosti, najmä v HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily, v porovnateľných cenových hladinách (vypočítaných ako pomer parity kúpnej sily a trhového výmenného kurzu) a v produktivite práce (v parite kúpnej sily). Od ekonomickej úrovne sa potom odvíja i výška reálnych miezd a sociálnych dôchodkov obyvateľstva.

Nominálna konvergencia (približovanie nominálnych veličín) je podľa autorky vyjadrená maastrichtskými fiškálnymi (deficit verejných financií, verejný dlh) a menovými (cenová stabilita, stabilita výmenného kurzu, dlhodobé úrokové sadzby) kritériami, ktoré sú jedinými oficiálnymi podmienkami prijatia jednotnej meny euro a o ktorých aktuálnosti sa po uplynutí pätnástich rokov od ich sformulovania čoraz viac diskutuje.

TUČNÍK, M. (2005) tvrdí, že reálna a nominálna konvergencia nových členských krajín je žiaduca jednak z hľadiska bezproblémového fungovania celého zoskupenia EÚ, a jednak (čo je vzhľadom na ekonomickú silu Slovenska voči ostatným krajinám dôležitejšie) z hľadiska bezproblémového fungovania jednotlivých krajín v rámci EÚ. Reálna a nominálna konvergencia by sa mali navzájom dopĺňať a mali by prebiehať paralelne.

Reálna konvergencia je podľa autora dlhý a nepretržitý proces, ktorý sa neskončil vstupom do EÚ ale pokračuje nepretržite. V krátkodobom horizonte môže byť podľa neho reálna konvergencia spomalená preferenciou nominálnej konvergenencie. Orientácia na nominálnu konvergenciu však vytvára predpoklady pre zrýchlenie reálnej konvergenencie v budúcnosti.

Medzi kritéria reálnej konvergenencie zaraďuje autor najmä:

- HDP na obyvateľa
- cenová a mzdová úroveň

- štrukturálne charakteristiky

Nominálna konvergencia je charakterizovaná Maastrichtskými kritériami, ktorých plnenie hrá najdôležitejšiu úlohu pri posudzovaní uchádzačov o vstup do EMU.

KOMÍNKOVA, Z., LALINSKÝ, T., ŠUSTER, M. (2005) napísali, že nominálna a reálna konvergencia sa navzájom podmieňujú a obojstranne stimulujú. Stabilné makroekonomické prostredie, vymedzené maastrichtskými kritériami nominálnej konvergenencie, pôsobí podľa nich ako stimulujúci faktor podnikateľských aktivít. Rýchlejší rast produktivity a výkonnosti ekonomiky zároveň vytvára priaznivejšie podmienky na uplatňovanie stabilizačných politík, hlavne na znižovanie deficitu a znižovanie inflácie. Reálna konvergencia tak podporuje proces nominálnej konvergenencie a jej udržateľnosť v dlhodobejšom horizonte. Nominálna konvergencia je podporovaná pokrokom v reálnej konvergencii.

1.5 Maastrichtské (konvergenčné) kritériá

Podmienkou pre vstup do eurozóny je splnenie všetkých maastrichtských (konvergenčných) kritérií:

- Inflačné kritérium
- Verejné financie
- Stabilita dlhodobých úrokových sadzieb
- Stabilita výmenného kurzu
- Deficit verejných financií

SERENČEŠ, P. (2007) charakterizuje tieto štyri konvergenčné kritériá:

1. *Verejné financie* - posledný rok pred hodnotením v európskych inštitúciách (2007) nesmie deficit verejných financií (metodika ESA 95) prekročiť 3% HDP a celkový verejný dlh nesmie presiahnuť 60% HDP.
2. *Inflačné kritérium* – za posledných 12 mesiacov pred hodnotením priemerná inflácia (meraná podľa HICP) nesmie presiahnuť priemer troch krajín EÚ s najlepšimi výsledkami v oblasti cenovej stability o viac ako 2 percentuálne body.

3. *Dlhodobé úrokové sadzby* – priemer trhových úrokových sadzieb dlhodobých vládnych alebo dlhodobých dlhopisov nesmie presiahnuť priemer troch krajín EÚ s najlepšimi výsledkami v oblasti stability dlhodobých úrokových sadzieb o viac ako 2 percentuálne body.
4. *Výmenný kurz SKK* – musí byť dva roky pred hodnotením zapojený do mechanizmu výmenných kurzov (ERM II). Počas tohto obdobia nesmie NBS slovenskú korunu jednostranne znehodnocovať, SKK nesmie vybočiť z dohodnutého fluktuačného pásma, SKK sa musí pohybovať blízko centrálnej parity a pri vývoji kurzu sa nemá vyskytovať vážne napätie.

Podľa **SIPKA, S. (2004)** ide o 5 kritérií, ktoré sa týkajú cenovej stability, dlhodobých úrokových mier, verejných financií a stability devízových kurzov mien uchádzačov o členstvo v Eurozóne. Tieto kritéria nie je potrebné splniť pri vstupe do Európskej únie, ale vtedy, ak členský štát chce začať používať spoločnú európsku menu „euro“. Konvergenčné kritéria sa sa označujú aj pojmom „maastrichtske kritéria“ podľa Maastrichtskej zmluvy, v ktorej sú obsiahnuté.

ŠIKULOVÁ, I. (2006) napísala, že vstup členských štátov Európskej únie do eurozóny je podmienený splnením maastrichtských kritérií.. Tieto kritériá sa chápu ako približovanie číselných hodnôt inflácie a dlhodobých úrokových sadzieb prístupujúcich krajín k hodnotám prevažujúcim v eurozóne, stabilizácia ich výmenných kurzov voči euru počas dvojročného členstva v ERM II a rešpektovanie fiškálnej disciplíny.

GONDA, P. (2007) tvrdí, že maastrichtské konvergenčné kritériá na vstup krajiny do eurozóny jednoznačne vypovedajú „iba“ o prechodnej schopnosti prispôbiť nastavenie menovej a fiškálnej politiky požiadavkám terajších členov eurozóny. Maastrichtské kritériá neukazujú nič o miere pripravenosti ekonomických subjektov a podmienok v SR na eurozónu a nevypovedajú nič o funkčnosti samotnej eurozóny.

1.5.1 Inflácia

ÁRENDÁŠ, M. (2006) charakterizuje infláciu ako znehodnotenie peňažnej jednotky, čo sa prejavuje rastom cenovej hladiny, resp. trvalým znižovaním kúpnej sily peňazí. Cenová hladina predstavuje priemernú úroveň cien určitého súboru statkov v bežnom období

v porovnaní s cenami určitého vybraného základného obdobia. K inflácii dochádza ak rastie cenová hladina.

Podľa **SERENČEŠA, P. (2007)** pôsobenie inflácie vyvoláva viaceré tendencie, ktoré nepriamo vplyvajú aj na finančnú štruktúru. Čím je miera inflácie väčšia, tým sú tieto tendencie zreteľnejšie, ich váha sa zvyšuje. Autor má na mysli tieto skutočnosti:

- inflácia zvyšuje nominálne úrokové miery úverových zdrojov,
- inflácia zvyhodňuje dlžníkov a znevýhodňuje veriteľov,
- roztvárajú sa nožnice medzi obstarávacími cenami jednotlivých zložiek dlhodobého majetku a ich reprodukčnými cenami,
- znehodnocujú sa podnikové aktíva finančného charakteru a zhodnocujú sa vecné aktíva, najmä dlhodobý majetok vrátane nehnuteľností.

HOLMAN, R. (2002) vysvetľuje infláciu ako rast cien resp. znižovanie kúpnej sily peňazí. Podľa neho znižuje množstvo tovaru a služieb, ktoré si môžeme kúpiť za peňažnú jednotku (za korunu). Ale neznižuje množstvo tovaru a služieb, ktoré si môžeme kúpiť za náš dôchodok. Taktiež zvyšuje nielen ceny tovaru a služieb, ale všetky ceny - teda tiež mzdy, nájomné, úroky a ceny ostatných výrobných faktorov. Inflácia je znižovanie dĺžky metru, ktorý používame k meraniu ekonomických veličín.

BEŇOVÁ, E. (2007) opisuje infláciu ako prekročenie optimálneho množstva peňazí v obehu, ktoré sa prejavuje narušením peňažnej rovnováhy a tlakom na rast cien. Môže sa vyskytovať vo všetkých typoch hospodárskeho zriadenia. Vplyvy inflácie sa odzrkadľujú nielen v ekonomike, ale aj v sociálno-politickej sfére. Je príčinou všeobecnej destabilizácie politického a ekonomického života v krajine. Hovorí, že jednou z hlavných príčin inflácie je inflácia sama. Dôležitým následkom inflácie sú nepopierateľné sociálne a ekonomické vplyvy inflácie. Keď sú obyvatelia presvedčení, že inflácia bude rásť, prejavuje sa to nepriaznivo na ich sklone k úsporám a zvyšuje sa dopyt. Znáмым negatívnym dôsledkom je tiež všeobecný pocit neistoty, ktorý vedie k preferencii krátkodobých aktivít pred dlhodobými, spotrebiteľskými pred investičnými.

Podľa **KRÁLOVIČA, J., VLACHYNSKÉHO, K. (2002)** patrí inflácia medzi cieľové veličiny, ktoré sú stredobodom centrálnej banky. Vývoj inflácie sa prejavuje nielen v danej krajine, ale prostredníctvom menového kurzu pôsobí aj na zahraničie. Krajina, ktorá

je poznačená infláciou, má spravidla deformovanú cenovú hladinu. Pri voľnom pohybe tovarov a služieb sa inflácia prejaví na menovom kurze, a to tak, že mena krajiny s vyššou infláciou bude depreciovat' voči mene krajiny s nižšou infláciou.

TÁNCOŠOVÁ, J. (2000) vysvetľuje, že pojem inflácia pochádza z latinského slova *inflare*, čo znamená nafukovať, resp. zväčšovať objem. Inflácia je makroekonomický jav, proces všeobecného vzostupu cien alebo agregátnej cenovej hladiny, čo znamená zníženie kúpnej sily peňazí, ktoré sa dotýka vnútornej kúpnej sily, pretože zníženie výmenného kurzu voči zahraničiu neznamena nevyhnutné zvýšenie cien v danej krajine, v ktorej bola mena devalvovaná.

1.5.2 Deficit verejných financií

ÁRENDÁŠ, M. (2006) opisuje rozpočtový deficit vo svojom užšom poňatí t.j. vtedy keď v dôsledku rozpočtového hospodárenia zvyšuje vláda svoje zadĺženie. Tento môže byť krytý pôžičkami, a to dvoma spôsobmi:

1. môže dôjsť k predaju štátnych cenných papierov na trhu CP,
2. zapožičanie si peňazí od iného štátneho orgánu.

PEKOVÁ, J. (2002) definuje rozpočtový deficit ako jednu z hlavných príčin verejného dlhu a verejný dlh je potom okrem iného i dôsledkom rozpočtového deficitu. Ďalej tvrdí, že klasické verejné financie považovali štátny dlh za nemravný, za bremeno budúcich generácií. Súčasné verejné financie nenachádzajú jednoznačnú odpoveď na oprávnenosť deficitu štátneho rozpočtu ako najvýznamnejšej časti verejného dlhu.

Príčiny vzniku a rastu verejného dlhu:

- **rozpočtové**, tzn. deficity štátneho rozpočtu. V niektorých prípadoch však deficit rozpočtu nevedie k vzniku verejného dlhu, napr. ak je tento dlh uhrádzovaný z minulých rezerv, z výnosov z predaja majetku, alebo monetizáciou.
- **mimorozpočtové**, ktoré vzniká prijatím záväzku iného subjektu.

LIPTÁK, J. (1999) opisuje verejný dlh ako akumuláciu rozpočtových deficitov. Pre verejný dlh nie je podstatný spôsob jeho vzniku, ale jeho úhrada či splácanie. Tento dlh

vlastne predstavuje budúce dane, ktorými sa bude splácať vo forme výdavkov na štátny dlh. Verejný dlh charakterizuje aj ako výsledok nesúladu, keď rozpočtové výdavky prevyšujú rozpočtové príjmy – tým vzniká rozpočtový deficit, ktorý treba kryť.

1.5.3 Dlhodobé úrokové miery

CEHLÁR, M., KYSELOVÁ, K. (2000) tvrdia, že pod úrokovou mierou by sme nemali ponímať jednoducho iba množstvo alebo nárast určitého objemu finančných prostriedkov uložených v peňažnom ústave. Úroková miera je percentom a reprezentuje veľkosť podielu v dĺžke periódy jeden rok na celku.

Podľa **KOTLEBOVEJ, J., SOBEKA, O. (2007)** dlhodobú úrokovú mieru tvorí krátkodobá úroková sadzba a určitá riziková prémie. Autori ďalej píšú, že dlhodobá úroková miera je určená iba vzťahom ponuky a dopytu na dlhodobom trhu (nezávisle od seba). Taktiež sa rovná priemeru krátkodobých úrokových sadzieb očakávaných v priebehu lehoty splatnosti

1.5.4 Výmenný kurz

Podľa **SERENČEŠA, P. (2007)** ceny zahraničných mien vyjadrené množstvom iných mien sa nazývajú menové kurzy. Spájajú vnútornú ekonomiku s vonkajším svetom na základe hodnotových vzťahov. Sú nevyhnutné preto, aby sa mohla uskutočňovať ekvivalentná výmena tovarov a služieb, porovnávať a vyhodnocovať efektívnosť rozličných foriem a akcií medzinárodnej deľby práce a rozličných oblastí života jednotlivých štátov.

ÁRENDÁŠ, M. (2005) - reálny menový kurz koruna/EURO vyjadruje množstvo tovaru, ktoré je možné za jednu korunu kúpiť v zahraničí v pomere k množstvu tovaru, ktoré je možné kúpiť za jednu korunu v domácej krajine.

KRÁLOVIČ, J., VLACHYNSKÝ, K. (2002) definujú menový kurz ako cenu menovej jednotky jednej krajiny vyjadrená v menových jednotkách druhej krajiny pri hotovostnom aj bezhotovostnom platobnom styku. Zahŕňa tak *devízový kurz* (vzťah mien v bezhotovostnom styku), ako aj *valutový kurz* (vzťah mien v hotovostnom styku). Podľa

autorov je potrebné uviesť pri charakteristike menového kurzu formálny a hodnotový vzťah dvoch mien.

Formálny vzťah dvoch mien sa prejavuje v spôsobe kotácie (možno zistiť z kurzového lístku), *hodnotový vzťah* je určovaný množstvom jednej meny potrebnej na nadobudnutie jednotky druhej meny. V súčasnosti sa používajú dva typy kotácií:

1. *priama kotácia* – stanovuje množstvo domácej meny potrebnej za získanie jednotky zahraničnej meny
2. *nepriama kotácia* – stanovuje množstvo zahraničnej meny potrebnej na získanie jednotky domácej meny.

BEŇOVÁ, E. (2007) hovorí, že ceny zahraničných mien vyjadrené množstvom iných mien sa nazývajú menové kurzy. Vzhľadom na bezhotovostnú formu peňažných operácií sa menové kurzy označujú ako devízové kurzy. Rovnovážny je taký devízový kurz, ktorý umožňuje za rovnaké množstvo peňazí realizovať v dvoch porovnávaných krajinách rovnaké nákupy. Ide o paritu kúpnej sily. V praxi sa trhové devízové kurzy oddeľujú od parity kúpnej sily, lebo okrem dopytu a ponuky tu pôsobia aj iné faktory (napr. colná politika, politika zahraničných úverov,...).

JANKOVSKÁ, A. (2003) opisuje menový kurz ako cenu peňažnej jednotky vyjadrenú v peňažných jednotkách inej meny. Menový kurz je potrebný, aby:

- bola zabezpečená ekvivalentná výmena tovarov a služieb
- sa mohla vyhodnocovať efektívnosť medzinárodnej deľby práce
- sa mohla porovnávať výkonnosť jednotlivých ekonomík

Z kvantitatívneho hľadiska je výmenný kurz pomer v akom sa vymieňajú dve rozdielne meny, napr. 1 USD = 35 SKK.

1.6 Európska centrálna banka

Európska centrálna banka (ďalej len ako ECB) je centrálnou bankou pre európsku jednotnú menu euro. Hlavným cieľom ECB je starostlivosť o kúpnu silu eura, teda o cenovú stabilitu v eurozóne. ECB, konkrétne Rada guvernérov, má výlučné právo povoľovať vydávanie bankoviek v eurozóne. Tiež dbá na zjednocovanie podmienok bankového dohľadu

v členských štátoch EÚ. Má ďalej právo prijímať právne akty a iné právne nástroje. Sú nimi predovšetkým nariadenia, rozhodnutia, doporučená, stanoviská a tiež obecné zásady, pokyny a vnútorné rozhodnutia.

BÁRÁŇOVÁ-ČIDEROVÁ, D., LIBERČAN, A. (2007) opisujú ECB ako nadnárodnú inštitúciu, ktorá má svoju vlastnú právnu subjektivitu. Spolu s národnými centrálnymi bankami všetkých členských štátov EÚ tvorí Európsky systém centrálnych bánk (ESCB). Eurosystem sa skladá z ECB a z národných centrálnych bánk len tých krajín, ktoré zaviedli euro. Jej hlavnými rozhodovacími orgánmi sú Rada guvernérov a Výkonná rada. Rada guvernérov na jednej strane zodpovedá a prijíma opatrenia a rozhodnutia o menovej politike ECB (prijíma rozhodnutia o výške úrokových sadzieb ECB) ako aj rozhodnutia, ktoré sú potrebné na plnenie úloh eurosystemu. Je zložená z členov Výkonnej rady ECB a z guvernérov národných centrálnych bánk krajín eurozóny. Zasadá minimálne desať krát za rok. Týchto zasadnutí, avšak bez hlasovacieho práva, sa môže zúčastniť aj prezident Rady EÚ ako aj člen Európskej komisie.

Podľa **SIPKA, S. (2004)** ECB zabezpečuje, aby úlohy v kompetencii „Eurosystemu“ a „Európskeho systému centrálnych bánk“ boli realizované priamo jej aktivitami, alebo prostredníctvom jednotlivých národných centrálnych bánk. Európsku centrálnu banku riadi Výkonná rada, ktorá pozostáva zo šiestich členov manažmentu banky; na jej čele je prezident.

„Najvyššou prioritou ECB je pevné ukotvenie strednodobých až dlhodobých inflačných očakávaní“ uviedol prezident ECB **TRICHET, J.-C. (2008)**.

1.7 Národná banka Slovenska

Národná banka Slovenska (NBS) je nezávislou centrálnou bankou Slovenskej republiky. Podľa zákona č. **519/2005 Z.z. (2005)**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska (1992) v znení neskorších predpisov upravuje existenciu, pôsobenie a vykonávanie činnosti NBS ako najvyššieho článku bankovej sústavy Slovenskej republiky, ako nezávislú centrálnu banku Slovenskej republiky. Tento zákon definuje NBS ako právnickú osobu so sídlom v Bratislave, ktorá sa nezapisuje do obchodného registra. NBS v rozsahu svojej pôsobnosti vydáva všeobecné záväzné právne predpisy.

V majetkovoprávných vzťahoch pri nakladaní s vlastným majetkom má postavenie podnikateľa. Jej hlavným cieľom je udržiavanie cenovej stability.

Za týmto účelom Národná banka Slovenska:

- určuje menovú politiku,
- vydáva bankovky a mince,
- riadi, koordinuje a zabezpečuje peňažný obeh, platobný styk a zúčtovanie dát platobného styku,
- vykonáva aj pôsobnosť, činnosti, úlohy, práva a povinnosti vyplývajúce z účasti NBS v Európskom systéme centrálnych bánk,
- v oblasti finančného trhu prispieva k stabilite finančného systému ako celku, ako aj k bezpečnému a zdravému fungovaniu trhu v záujme udržiavania dôveryhodnosti finančného trhu, ochrany klientov a rešpektovania pravidiel hospodárskej súťaže, pritom NBS vykonáva: dohľad nad finančným trhom, ďalšie činnosti v oblasti finančného trhu.

NBS zastupuje Slovenskú republiku na základe poverenia vlády Slovenskej republiky v medzinárodných finančných inštitúciách. NBS zastupuje Slovenskú republiku v operáciách na medzinárodných finančných trhoch súvisiacich s plnením menovej politiky.

Najvyšším riadiacim orgánom NBS je Banková rada NBS. Banková rada NBS určuje menovú politiku a nástroje na jej uskutočňovanie a rozhoduje o menových opatreniach NBS.

Vo svojom rozbere o úlohách a činnosti Národnej banky Slovenska **BAŠKOVÁ, R. (2003)** uvádza, že jej hlavným a základným cieľom je udržanie cenovej stability. NBS má v zákone zakotvenú nezávislosť od činnosti štátnych orgánov a plnenie svojich úloh zabezpečuje nezávislé od pokynov vlády, pričom však podporuje hospodársku politiku vlády.

KOŠČO, T., SZOVICS, P., TÓTH, M. (2004): v oblasti menovej politiky stanovuje Národná banka Slovenska nástroje a postupy, pomocou ktorých realizuje konkrétny výkon menovej politiky. Ide o ekonomické nástroje, prostredníctvom ktorých nepriamo usmerňuje obchodnú politiku bánk a pobočiek zahraničných bánk na území Slovenska. Ako emisná banka má zo zákona vyhradené právo vydávať peniaze na území Slovenskej republiky. V rámci tejto funkcie zabezpečuje výrobu bankoviek a mincí, dbá na ich ochranu a bezpečnosť, dozerá na dostatočné zásoby peňazí a riadi hotovostný peňažný obeh.

1.8 Menová politika

Menovou politikou rozumieme sústavu menových a peňažných procesov, vzťahov, nástrojov a inštitúcií, ktorými sa zabezpečuje fungovanie ekonomického systému v súlade s cieľmi hospodárskej politiky.

Menová politika je podľa **BEŇOVEJ, E. (2005)** definovaná ako systém opatrení v oblasti meny, ktorými sa majú presadiť zámery vydavateľa peňazí. Gestorom menovej politiky je vždy inštitúcia, ktorá vydáva peniaze do obehu. V súčasnosti je to vo všetkých štátoch na svete centrálna emisná (ceduľová) banka, ktorá má výlučné oprávnenie na vydávanie peňazí do obehu.

REVENDA, Z. (2001) popisuje menovú politiku ako súhrn opatrení a zásad, ktoré majú prostredníctvom menových nástrojov presadzovať splnenie stanovených menových cieľov. Základnými determinantmi jej postavenia v ekonomike sú úloha peňazí v ekonomike, ich úloha pri rozhodovaní ekonomických subjektov a postavenie centrálnej banky v inštitucionálnom usporiadaní systému regulácie ekonomiky.

Podľa **ÁRENDÁŠA, M. (2006)** menová politika reguluje vývoj peňažnej emisie, ktorá okrem tradičného vydávania bankoviek a mincí zahŕňa i emisiu peňazí v rámci bezhotovostného platobného styku, ktorého podstatnou súčasťou je poskytovanie úverov. Prostredníctvom poskytovania úverov sa dnes emituje prevažná časť peňazí.

Definícia **SOBEKA, O (2003)** charakterizuje menovú politiku ako systém opatrení v oblasti meny a úveru, ktorými sa majú presadiť zámery vydavateľa peňazí alebo poskytovateľa úveru. Môže byť zameraná ovplyvňovaním peňazí v obehu alebo na reguláciu menovej sadzby pomocou menových nástrojov za účelom dosiahnutia určitých cieľov. V súčasnosti, keď sa zvyšuje objem bezhotovostných transakcií, rastie aj význam menovej politiky. V minulosti sa menová politika sústreďovala na reguláciu hotovostných peňazí. Dnes je súčasťou menovej politiky aj emisia bezhotovostných peňazí, ktorú zabezpečujú komerčné banky.

ILANOVSKÁ, J. (2002) popisuje menovú politiku ako formu hospodárskej politiky, ktorá je zameraná na kontrolu množstva peňazí v obehu a úrokovej miery s cieľom ovplyvniť rozhodujúce makroekonomické veličiny. Menovou politikou rozumieme sústavu menových a peňažných procesov, vzťahov, nástrojov, a inštitúcií, ktorými sa zabezpečuje fungovanie ekonomického systému v súlade s cieľmi hospodárskej politiky.

Podľa **CHRENA, M. (2005)** je menová politika významným nástrojom, ako centrálna banka nielen bojuje proti inflácii, ale sleduje i ďalšie ciele hospodárskej politiky. Veľmi zjednodušene: zvýšením úrokových sadzieb napríklad bráni prehriatiu ekonomiky pri silnom raste, naopak, ich znižovaním rast podporuje.

KOHÚTIKOVÁ, E. (2000) považuje menovú politiku za nádherný živý mechanizmus, ktorý ovplyvňuje každý človek v tejto krajine a zároveň ona ovplyvňuje život každého človeka prostredníctvom očakávaní týkajúcich sa stability koruny, množstva peňazí či vývoja inflácie. Veľmi veľa závisí od toho, ako dokážeme ovplyvniť tieto očakávania, resp. ako očakávania obyvateľstva, podnikov a podnikateľských subjektov ovplyvnia našu prácu. Je to práca založená na intuícii, na poznaní, na schopnosti dať mnohé veci do súvislostí a vyvodiť z nich závery.

2. Cieľ práce

Cieľom mojej práce je v súčasnosti veľmi diskutovaná problematika pripravenosti Slovenska na vstup do EMU, ktorá sa stala aktuálnou vzhľadom na blížiaci sa termín prijatia jednotnej meny euro na Slovensku. Samotný stav pripravenosti vyplýva predovšetkým z plnenia maastrichtských kritérií a záväzkov vstupu do EMU. Tieto kritéria som použila ako dielčie ciele mojej práce.

V prvej časti svojej práce som sa snažila objasniť súčasný stav problematiky pomocou názorov odborníkov, ekonómov, politikov a analytikov. Táto časť je rozdelená na osem podkapitol, ktoré sa zameriavajú najprv na definovanie manažmentu ako riadiaceho prvku vstupu do EMU, ďalej sú prezentované názory odborníkov na menovú úniu. V tretej podkapitole som sa venovala peniazom, na jednotnosti ktorých bola založená menová únia. Ďalšie podkapitoly obsahujú názory autorov a odborníkov na konvergenciu a jednotlivé maastrichtské kritériá, ktorých splnenie je podmienkou vstupu Slovenska do EMU. V posledných častiach som sa zamerala na dve základné bankové inštitúcie z pohľadu EÚ – ECB a z pohľadu Slovenska – NBS. Nakoniec som popísala menovú politiku.

Vo výsledkoch svojej práce prezentujem ako prvé vývoj menovej integrácie, EMS a vznik EMU. Ďalšími kapitolami je samotný harmonogram zavedenia euro meny s vystihnutím konkrétnych termínov a zásady zavedenia eura na Slovensku.. Najdôležitejšou kapitolou je analýza jednotlivých kritérií a ich konkrétne výsledky plnenia. Ďalej som sa venovala výhodám a nevýhodám prijatia jednotnej meny euro na Slovensku. Záverom pomocou odhadu vplyvov zavedenia eura na obyvateľstvo spolu s postojom verejnosti k spoločnej euro mene som sa snažila priblížiť názor obyvateľstva, ktorého sa zavedenie eura najviac dotýka.

V závere práce približujem svoj subjektívny názor, čím som chcela prispieť k riešeniu danej problematiky.

3. Metodika práce

V nadväznosti na cieľ mojej diplomovej práce a riešenú problematiku som pri jej spracovaní využila nasledujúci pracovný postup:

- vypracovanie rešerše k danej problematike,
- získavanie, zhromažďovanie a následná selekcia najpodstatnejších a najaktuálnejších údajov k požadovanej téme,
- konzultácia k rozpracovanej práci so školiteľom,
- vypracovanie prehľadu o súčasnom stave riešenej problematiky,
- analýza získaných údajov z informačných prameňov,
- zhodnotenie dosiahnutých výsledkov analýzy,
- zhrnutie diplomovej práce.

Údaje k tejto práci som získala zo štatistických prehľadov, Národného plánu zavedenia eura v SR, z ekonomickej literatúry, odborných článkov, časopisov, tlačových správ, ako aj publikovaných rozhovorov s domácimi a zahraničnými ekonomickými analytikmi. Jedným z najdôležitejších a predovšetkým najaktuálnejších zdrojov pre moju prácu boli webové stránky týkajúce sa danej problematiky. Dôležitým prameňom získavania údajov boli aj štatistiky (Štatistický úrad SR, EUROSTAT) týkajúce sa ekonomického a finančného diania v rámci EMU.

Z metodických postupov pri vypracovaní boli použité:

- *analýza* – je to rozbor, rozklad celku na jednotlivé časti. Táto metóda je použitá pri skúmaní záväzkov a kritérií pre vstup do eurozóny.
- *Syntéza* – spočíva v spájaní častí do celku. Je využitá v hlavnej časti mojej vlastnej práce.
- *dedukcia* – rozumieme ňou odvodzovanie jednotlivých záverov zo všeobecných poznatkov. Použila som ju pri v kapitole Odhad vplyvov

zavedenia eura na slovenské obyvateľstvo a v závere pri zhodnotení svojej práce.

- *Komparácia* – je porovnávanie, pomocou ktorého som popísala kapitolu Výhody a nevýhody prijatia eura.

Pre zrozumiteľnosť a lepšiu prehľadnosť som dôležité údaje spracovala do tabuliek, znázornila v grafickej forme a vo formách schém.

4. Výsledky práce

4.1 Vývoj menovej integrácie

Rímska zmluva o založení Európskeho spoločenstva neobsahovala žiadne ustanovenia týkajúce sa menovej integrácie či možnej existencie menovej únie. V čase vzniku tejto zmluvy sa to zdalo zbytočné, nakoľko na rozhraní 50. a 60. rokov minulého storočia zaručoval menovú stabilitu medzinárodnej ekonomiky Brettonwoodsky menový systém, ktorý bol prijatý po druhej svetovej vojne.

Z dôvodu rozšírenie spoločného trhu bolo potrebné si položiť otázku, či štvoricu základných slobôd možno skutočne dosiahnuť, ak členské štáty budú uplatňovať svoju vlastnú menovú politiku. Pohyb tovarov, služieb, kapitálu a pracovných síl bol z hľadiska podnikania rizikovou záležitosťou, keďže finančné transakcie medzi štátmi vyžadujú uskutočňovanie kurzových operácií, nestabilitu výmenných kurzov a nepredvídateľnosť menových výkyvov. Táto nestabilita sťažuje prognózovanie zisku. To mohlo spôsobiť vážne ohrozenie fungovania spoločného trhu. Keď si členské štáty stanovujú vlastnú menovú politiku, výmenné kurzy sú nestabilné. To môže dokonca spôsobiť trvalo nestabilnú situáciu, čo môže ohroziť väčšinu výhod, ktoré vyplývajú z colnej únie a spoločného trhu.

Členské štáty si uvedomili tieto fakty a nevyhnutnosť eliminovať menové výkyvy a podnikli prvé kroky k menovej integrácii a v konečnom dôsledku k vytvoreniu menovej únie.

4.2 EMS

Keď koncom 60. rokov minulého storočia brettonwoodsky systém začal javiť prvé známky oslabovania, vznikla myšlienka o zblížovaní menovej politiky členských štátov na haagskom samite v roku 1969 schválili za cieľ orientáciu na úplnú hospodársku a menovú úniu.. Na dosiahnutie tohto cieľa bola založená tzv. Wernerova skupina, ktorá predložila svoju správu v roku 1970. Podľa tejto správy sa v rokoch 1971 až 1980 v niekoľkých etapách mala vytvoriť hospodárska a menová únia. V prvej etape sa mali znížiť fluktučné rozpätia medzi menami členských štátov a stanoviť výmenné kurzy medzi menami. Kolaps brettonwoodskeho systému v rokoch 1971 až 1973 a ropná kríza v roku 1973 s jej

hospodárskymi aj politickými dôsledkami však spôsobili, že uskutočňovanie Wernerovho plánu saablokovalo už v začiatkovej fáze.

Po neúspechu Wernerovho plánu sa členské štáty znova pokúsili fixovať partity mien, ale britská libra nemala záujem o zapojenie sa do tohto mechanizmu a slabší francúzsky frank a talianska líra nespĺnili podmienky. Nakoniec sa celý plán zredukoval len na vytvorenie zóny menovej stability, ktorú tvorila stabilná nemecká marka a meny niektorých menších štátov. Spolupráca, ktorá vznikla medzi členskými štátmi nemohla v žiadnom prípade zaručiť hladké fungovanie spoločného trhu.

V 70. rokoch minulého storočia obnovili členské štáty úsilie o vytvorenie spoločného menového systému. V roku 1979 na základe tzv. Giscardovho-Schmidtovho návrhu vznikol bez účasti Spojeného kráľovstva.

Hlavný cieľ Európskeho menového systému (EMS) bolo dosiahnutie stability výmenných kurzov v rámci spoločenstva. EMS bol založený na troch prvkoch:

- mechanizme výmenných kurzov (European Exchange Rate Mechanism - ERM)
- európskej menovej jednotke (European Currency Unit - ECU)
- Fonde pre európsku menovú spoluprácu.

Významným prvkom EMS bola menová jednotka ECU, ktorá pripravovala cestu k jednotnej mene. ECU fungovala ako kôš mien všetkých členských štátov - nielen mien zúčastnených na EMS -. vytvorený vážením hospodárskej sily členských štátov. Aj mechanizmus výmenných kurzov bol založený na ECU.

EMS pripravil pomocou menového koša cestu jednotnej mene. ECU, ktorá sa používala len na transakcie medzi centrálnymi bankami a na poskytovanie úverov, začala postupne plniť ďalšie funkcie. ECU bola zúčtovacou menou, nikdy nebola ako legálne platidlo. Používala sa na účtoch v bankách, pri obchodných transakciách, na trhu s cennými papiermi a začalo sa všeobecne používať ako základná mena kreditných kariet.

4.3 Vznik EMU

Cieľ postupného vytvorenia Hospodárskej a menovej únie (Economic and Monetary Union - EMU) potvrdila Európska rada, zložená z najvyšších predstaviteľov jednotlivých

členských štátov a vlád v júni 1988. Poverila výbor, ktorý bol vedený vtedajším prezidentom Európskej komisie Jacquom Delorsom preskúmať a navrhnúť konkrétne kroky, ktoré by k takejto únii viedli. Delorsova správa navrhovala, aby sa Hospodárska a menová únia dosiahla v troch samostatných etapách:

- v prvej etape sa mali liberalizovať kapitálové pohyby v rámci EÚ a zblížiť menové politiky jednotlivých štátov
- v druhej etape sa na úrovni únie mala vytvoriť autorita na kontrolu jednotlivých menových pohybov a mali sa tiež zaviesť opatrenia na postupné zblížovanie jednotlivých národných mien
- v tretej etape sa mali neodvolateľne fixovať výmenné kurzy medzi menami zúčastnených štátov a vykonávanie menovej politiky sa malo preniesť na úroveň Európskej únie.

Tri etapy budovania EMU:

Prvá etapa – zrušenie obmedzení pohybu kapitálu v EÚ

(1. júl 1990 – 31. december 1993)

Európska rada v júni 1989 rozhodla, že prvá etapa Hospodárskej a menovej únie sa začne 1. júla 1990. V tomto čase došlo k zrušeniu všetkých obmedzení pohybu kapitálu medzi členskými štátmi, zrušili sa kontroly v devízovej oblasti. Výbor guvernérov centrálnych bánk členských štátov Európskeho hospodárskeho spoločenstva dostal nové úlohy stanovené rozhodnutím Rady EÚ z 12. marca 1990. Patrílo k nim najmä poskytovanie poradenských služieb členským štátom v oblasti menovej politiky a začali užšie spolupracovať s cieľom dosiahnutia cenovej stability. Prvým krokom vypracovať pracovný program do konca roka 1993 a podľa toho definovať mandáty pracovných výborov a podvýborov zriadených pre tento účel.

Na realizáciu druhej a tretej etapy bolo potrebné novelizovať Zmluvu o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva (Rímsku zmluvu). V roku 1991 bola zvolaná medzivládna konferencia o HMÚ. Konala sa súčasne s medzivládnu konferenciou o politickej únii. Rokovania vyústili do Zmluvy o Európskej únii, ktorá bola podpísaná v Maastrichte dňa 7. februára 1992. V dôsledku meškania v ratifikačnom procese však zmluva mohla vstúpiť do platnosti až 1. novembra 1993.

Druhá etapa HMÚ - zriadenie Európskeho menového inštitútu a ECB

(1. január 1994 – 31. december 1998)

Dňa 1. januára 1994 vznikol Európsky menový inštitút (EMI), ktorý znamenal začiatok druhej etapy HMÚ. EMI nezodpovedal za výkon menovej politiky v Európskej a nemal kompetencie na výkon devízových intervencií.

Jeho dvoma hlavnými úlohami bolo posilniť spoluprácu medzi centrálnymi bankami v oblasti menovej politiky a urobiť prípravy potrebné na to, aby sa v tretej etape mohol zriadiť Európsky systém centrálnych bánk (ESCB), ktorý by bol zodpovedný za výkon jednotnej menovej politiky. EMI poskytoval fórum pre konzultácie a výmenu názorov a informácií o menovo-politických otázkach a vytvoril regulačný, organizačný a logistický rámec potrebný na výkon úloh ESCB v tretej etape.

V decembri 1995 Európska rada schválila názov európskej menovej jednotky "euro". Zároveň dostal EMI za úlohu vykonať prípravné práce v oblasti budúcich menových a kurzových vzťahov medzi eurozónou a ostatnými krajinami EÚ. V decembri 1996 predložil Európskej rade správu, ktorá sa stala základom rezolúcie Európskej rady z júna 1997 o zásadách a základných prvkoch nového mechanizmu výmenných kurzov (ERM).

V decembri 1996 predložil EMI Európskej rade a následne i verejnosti vybranú sériu návrhov euro bankoviek, ktorá sa mala uviesť do obehu 1. januára 2002. V júni 1997 prijala Európska rada Pakt stability a rastu. Tento pakt tvoria dve nariadenia, ktorých cieľom je zaistiť v HMÚ rozpočtovú disciplínu.

Dňa 2. mája 1998 Európska rada rozhodla, že 11 členských štátov (Belgicko, Nemecko, Španielsko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko a Fínsko) spĺňa podmienky pre prijatie jednotnej meny k 1. januáru 1999, a preto sa zúčastní tretej etapy HMÚ.

S platnosťou od 1. júna 1998 sa vlády jedenástich členských krajín dohodli na zložení Výkonnej rady Európskej centrálnej banky (ECB). To znamenalo zriadenie ECB a ukončenie úlohy EMI. ECB a národné centrálné banky účastníckych členských štátov spolu vytvorili Eurosystem. Ten v tretej etape HMÚ určuje a definuje jednotnú menovú politiku.

Tretia etapa HMÚ – stanovenie neodvolateľných výmenných kurzov

(od 1. januára 1999)

Na začiatku roka 1999 nahradila jednotná mena euro národné meny v bezhotovostnom platobnom styku. V hotovostnom styku sa naďalej platilo národnými bankovkami a mincami. Od 1. januára 2002 sa fyzicky zaviedli eurové bankovky a mince ako zákonné platidlo v dvanástich členských štátoch EÚ. Prechod na euro znamenal menovú konverziu. Menovú politiku Európskej únie určuje Európska centrálna banka. Tá je nezávislá a jej prvoradým cieľom je udržiavanie stability meny. V súčasnosti 15 členských štátov, ktoré prijali spoločnú menu euro, tvorí eurozónu. Spoločnú menu euro zatiaľ nezaviedli Dánsko a Veľká Británia, ktoré majú osobitný štatút s možnosťou rozhodovania o zavedení eura. Ostatných 11 členských štátov EÚ vrátane Slovenska sú k zavedeniu spoločnej meny legislatívne zaviazané Prístupovou zmluvou. Označujú sa ako členské štáty s výnimkou (tzv. derogáciou). Predpokladom zavedenia jednotnej meny je splnenie konvergenčných ("maastrichtských") kritérií. Pokrok jednotlivých členských štátov pri prípravách je monitorovaný Európskou komisiou a Európskou centrálnou bankou v ich pravidelných konvergenčných správach. V prípade splnenia podmienok rozhodne Rada EÚ na návrh Európskej komisie, ktoré členské štáty spĺňajú predpoklady dosiahnutia vysokého stupňa hospodárskej konvergenencie, ako aj súladu s požiadavkami konvergenencie v legislatívnej oblasti, a následne zruší ich výnimku. Rada EÚ tiež rozhodne, k akému dátumu sa členský štát pripojí do eurozóny a takisto fixuje výmenný kurz medzi národnou menou a eurom. V deň prijatia eura prejde právomoc vykonávať nezávislú menovú politiku na ECB.

Od začiatku tretej etapy HMÚ bol v rámci Európskeho menového systému (EMS) nahradený pôvodný kurzový mechanizmus novým mechanizmom ERM II, v ktorom sú meny členských štátov EÚ mimo eurozóny viazané na euro so štandardným fluktuáčnym pásmom +/-15%. Účasť v novom kurzovom mechanizme je dobrovoľná, i keď sa predpokladalo, že v rámci tretej etapy HMÚ všetky krajiny EÚ vstúpia do ERM II. Zmluva o EÚ totiž stanovuje povinnosť dodržiavať fluktuáčne pásmo kurzového mechanizmu bez značného napätia aspoň počas dvoch rokov pred hodnotením krajiny Európskou komisiou a Európskou centrálnou bankou pre zavedenie eura, čo prakticky znamená predchádzajúcu dvojročnú účasť v ERM II. Členom ERM II je v súčasnosti Dánsko, Estónsko, Litva, Lotyšsko a Slovensko.

4.4 Slovensko a vstup do EMU

Slovensko sa spolu s ostatnými novými členskými štátmi EÚ zaviazalo prijať euro, keď splní konvergenčné kritéria. 1. mája 2004 vstúpilo Slovensko do EÚ a zároveň sa stalo členom Hospodárskej a menovej únie. Získalo však dočasnú výnimku (derogáciu) z plnenia niektorých záväzkov, ktoré mu ako členovi menovej únie plynú (napríklad používanie eura).

Dátum prijatia eura je v jednotlivých nových členských štátoch rôzny. Prísne konvergenčné kritériá v čase ekonomickej transformácie sa len veľmi ťažko plnia. Ttiež je dôležitá aj perspektíva plnenia maastrichtských kritérií aj v ďalšom období. Slovensko si za cieľ prijatia jednotnej meny euro vytýčilo 1. január 2009.

Na ceste za eurom Slovensko muselo a musí prejsť viacerými etapami. Jednu z nich má už svojím vstupom do EÚ za sebou. Slovensko prešlo radom reforiem, ktoré naštartovali hospodársky rast a konvergenciu slovenskej ekonomiky. Po vstupe do EÚ sa musí snažiť o čo najrýchlejšie plnenie konvergenčných kritérií, ako aj o udržanie menovej stability. Navyše je potrebné, aby sa prehĺbila spolupráca medzi Národnou bankou Slovenska (NBS) a ECB. Slovensko prechádza obdobím reforiem. Preto je potrebné, aby sa zosúlادili reformy a používané nástroje pre udržanie hospodárskeho rastu v týchto krajinách spolu s konvergenčnými kritériami, ako aj so zásadami Paktu stability a rastu po vstupe, aby neohrozovali menovú stabilitu eurozóny.

Významný krok na ceste k euru urobilo Slovensko vstúpením do mechanizmu výmenných kurzov ERM II v novembri 2005. Hlavným cieľom a účelom systému ERM II je príprava Slovenska na efektívne fungovanie v menovej únii. V období, keď sa Slovensko nachádza v tomto systéme, sa testuje plnenie kurzového maastrichtského kritéria. Za plnenie tohto kritéria sa považuje stav, keď sa bude výmenný kurz koruny pohybovať blízko stanovenej centrálnej parity a keď nedôjde k vážnym napätiam vo vývoji tohto kurzu.

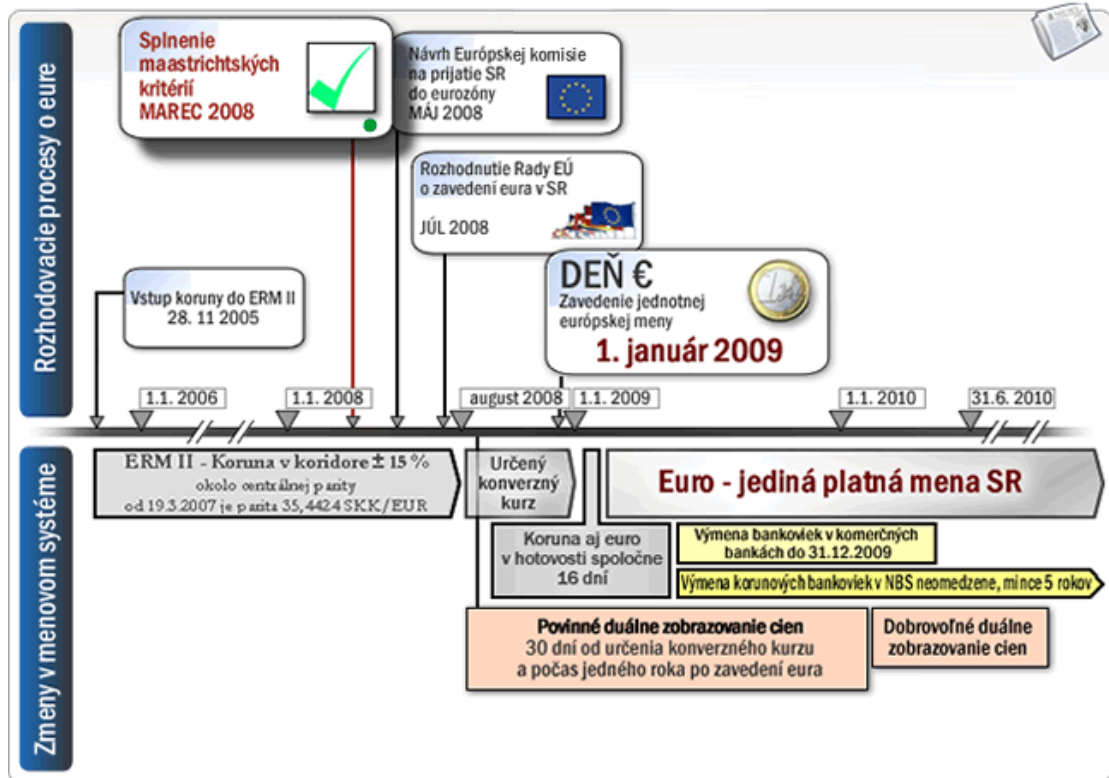
Vstupom do ERM II sa Slovensko zaviazalo plniť viacero podmienok. Vývoj miezd by mal kopírovať rast produktivity práce, fiškálna politika sa má podporiť hospodársku stabilitu, čo najnižšiu infláciu a konvergenciu. Taktiež sa má pokračovať v potrebných štrukturálnych reformách, čím sa má zabezpečiť posilnenie flexibility hospodárstva a zníženie nezamestnanosti. Postupne sa má dosiahnuť stav, keď sa v rámci kombinácií politík („policy mix“: fiškálna a menová politika) do popredia dostane na národnej úrovni fiškálna politika, ktorá bude v kombinácii s ostatnými politikami a s politikou nezávislej ECB nahrádzať a vyplňať priestor národnej menovej politiky, ktorá bude plne v kompetencii ECB. Fiškálna

politika bude musieť zabezpečiť efektívnu konvergenciu (týka sa to konsolidácie verejných financií a deficitu ŠR a ich udržateľnosť z hľadiska konvergenčných kritérií). Musí taktiež podporiť menovú politiku pre naplnenie kritéria o miere inflácie a pre stabilizovanie vývoja nominálneho kurzu. Po vstupe do eurozóny sa fiškálna politika stane jediným nástrojom na Slovensku, ktorý bude môcť nahradiť doterajšiu menovú politiku NBS.

Pred 1. januárom 2009 sa začne 3. etapa zavádzania spoločnej meny na Slovensku. Mali by vrcholiť technické a organizačné prípravy pre euro, keďže k 1. januáru musia byť všetci ekonomickí aktéri schopní robiť operácie v hotovostnom alebo bezhotovostnom styku v eurách. Počas jesene a zimy 2008 bude potrebné zabezpečiť celý rad úloh, ako je prípravenie dostatočného objemu eurobankoviek a taktiež razba jednotlivých euromincí pre hotovostný obeh v SR. Tak ako to prebehlo pred zavedením eura do obehu v starých členských štátoch, NBS a komerčné banky budú v tomto období zásobené eurom. Následne banky tieto nové bankovky a mince rozdistribuuujú do maloobchodného sektora. Od júla 2008 bude povinné duálne oceňovanie, to znamená, že ceny, ale napríklad aj výplaty, budú vyjadrené nielen v korunách, ale už aj v eurách. V neposlednom rade, 31. decembra 2008 treba zabezpečiť konverziu bankomatov a ďalších zariadení a prístrojov, pre ktoré sú potrebné mince či bankovky.

Kľúčová bude úloha bánk pri výmene obeživa, lebo je to práve bankový sektor, ktorý má zabezpečiť hladký priebeh zásobovania hospodárstva eurom, ako aj výmenu a čo najrýchlejšie stiahnutie korún z obehu. Národná banka Slovenska musí teda ešte pred 1. januárom 2009 predzásobiť bankový sektor. Potom, ako NBS a komerčné banky budú vybavené eurom (frontloading), bude sa následne táto mena distribuovať cez komerčné banky do maloobchodného sektora mesiac pred vstupom do eurozóny (sub-frontloading). Občania sa môžu dostať k eurovým bankovkám a minciam viacerými spôsobmi. Bezplatne si budú môcť do presne ustanovených časových limitoch vymeniť koruny za eurá v bankách alebo budú taktiež môcť uskutočniť hotovostné výbery z účtov. Od 1. januára 2009 všetky bankomaty na Slovensku budú vydávať výlučne eurobankovky. Ešte v čase duálneho obehu oboch mien (podľa harmonogramu do 16. januára) občania môžu za svoje nákupy platiť aj v korunách, avšak spätne im budú vydávané už len eurá. Po uplynutí obdobia duálneho obehu si občania budú môcť vymeniť korunové bankovky za eurá v komerčných bankách do konca roka 2009, pre mince platí posledný dátum jún 2009. Napriek tomuto časovému limitu, NBS bude naďalej bezplatne vymieňať bankovky bez časového obmedzenia, pre mince bude platiť 5 ročný časový horizont po zavedení eura.

4.4.1 Harmonogram zavedenia eura

Obrázok č. 1 Harmonogram zavedenia eura (Zdroj: www.euromena.sk)

1. etapa – po vstup do ERM II

Do júna 2006 Absolvovanie prístupových procedúr do ERM II s orgánmi EÚ

2. etapa – členstvo v ERM II do rozhodnutia o prijatí SR do eurozóny

Do júna 2006 Vstup do ERM II

Máj 2008 Správy o konvergencii Európskej komisie a ECB

Máj – jún 2008 Hodnotiaca procedúra v európskych inštitúciách

Jún 2008 Rozhodnutie Rady EÚ o zrušení výnimky

Jún 2008 Stanovenie konverzného kurzu SKK/EUR Radou EÚ

3. etapa – medzi rozhodnutím o prijatí SR do eurozóny a samotným vstupom

Júl - december 2008 Zabezpečenie potrebného množstva eurových bankoviek a razba mincí pre hotovostný obeh SR

<i>September – december 2008</i>	Predzásobenie NBS a komerčných bánk eurovým obeživom
<i>December 2008</i>	Predzásobenie maloobchodného sektora eurovým obeživom
<i>Júl 2008 – december 2009</i>	Povinné duálne zobrazovanie cien – všetky maloobchodné ceny, výplatné pásy, dôchodkové šeky a pod. budú povinne uvádzané v korunách aj eurách
<i>Do konca decembra 2008</i>	Konverzia bankomatov, automatov a iných zariadení fungujúcich na mince alebo bankovky

4. etapa – po vstupe do eurozóny

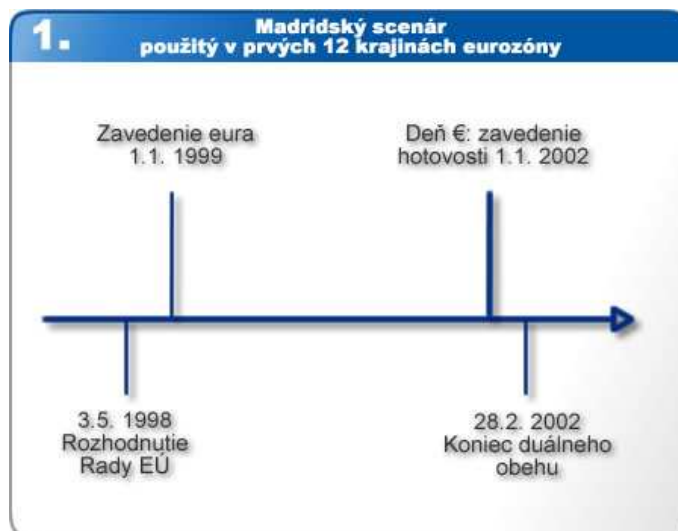
<i>1. január 2009</i>	Euro sa na Slovensku pravdepodobne zavedie 1. 1. 2009 súčasne do hotovostného aj bezhotovostného obehu bez prechodného obdobia spôsobom, tzv. Veľkého tresku („Big-Bang Scenario“) a stane sa zákonným platidlom na území Slovenskej republiky. Koruna sa stane čiastkovou jednotkou eura v konverznom kurze stanovenom Radou EÚ.
<i>do 16. januára 2009</i>	Duálny obeh - počas krátkeho obdobia duálneho obehu sa na území Slovenskej republiky bude platiť eurom, ale aj korunovými bankovkami a mincami. Tie sa však už nebudú vydávať späť do peňažného obehu, ale budú sa postupne sťahovať, spracovávať a ničiť v priestoroch Národnej banky Slovenska.
<i>od 17. januára 2009</i>	Pokračovanie výmeny korunového obeživa za eurové bankovky a mince v komerčných bankách a NBS. Slovenské obehové eurové mince budú platné vo všetkých krajinách eurozóny a obehové mince ostatných krajín eurozóny budú platným obeživom aj na Slovensku. Bankovky sú v celej eurozóne rovnaké.
<i>do júna 2010</i>	Odporúčané duálne oceňovanie

4.4.2 Zásady zavedenia eura

V júli 2005 bol prijatý Národný plán zavedenia eura v Slovenskej republike, najskôr Bankovou radou NBS a neskôr aj vládou SR. V rámci tohto národného plánu sú zadané zásady zavedenia eura, ktoré sú:

Zásada Big Bang (Veľký tresk) – stanovuje, že euro sa súčasne zavedie do hotovostného aj bezhotovostného obehu a stane sa jediným zákonným platidlom na území SR, na rozdiel od pôvodných krajín eurozóny, kde sa euro do hotovostného obehu zaviedlo až po uplynutí trojročného prechodného obdobia od jeho zavedenia do bezhotovostného obehu.

Obrázok č. 2 Madridský scenár (Zdroj: www.euromena.sk)

Obrázok č. 3 Scenár naplánovaný v SR (Zdroj: www.euromena.sk)

Zásada krátkeho duálneho obehu – obdobie, počas ktorého bude možné platiť v hotovosti eurom aj slovenskými korunami, bude trvať iba dva týždne od dátumu prijatia, t.j. od 1.1.2009 do 16.1.2009. Počas tohto obdobia bude ešte možné platiť korunovými bankovkami a mincami, ale vydávať sa bude len v eurách.

Konverzný kurz – bude neodvolateľne stanovený Radou EÚ, pričom jedine tento kurz bude možné použiť pri prepočte korunových hodnôt na eurá k 1.1.2009 a pre účely duálneho

zobrazovania cien. Konverzný kurz bude stanovený ako koeficient so šiestimi platnými číslicami vo formáte: 1 EUR = xx,xxxx SKK. Konverzný kurz nesmie byť skracovaný ani zaokrúhľovaný a nesmie sa používať ani v inverznej podobe. Predpokladaný dátum stanovenia konverzného kurzu je júl 2008.

Zásada kontinuity kontraktov – zavedenie eura neovplyvní platnosť zmlúv, zmluvných ani iných právnych vzťahov platných pred termínom zavedenia eura. Žiadnu zmluvu nebude možné jednostranne vypovedať z dôvodu zavedenia eura, pričom meniť ich bude možné len po vzájomnej dohode zmluvných strán. Hodnoty v korunách, ktoré sa nachádzajú v zmluvách, sa budú považovať za hodnoty v eurách, prepočítané konverzným kurzom.

Zaokrúhľovanie – všetky peňažné čiastky stanovené v korunách, ktoré budú musieť byť zaplatené alebo zúčtované v eurách, sa zaokrúhľia na najbližší eurocent, pričom sa zaokrúhľia len konečná hodnota a nie čiastkové položky.

Ochrana ekonomických záujmov občanov a spotrebiteľov – zavedenie eura nesmie poškodiť občanov. Poplatky občanov a dane sa budú zaokrúhľovať nadol, pričom platby občanom sa budú prednostne zaokrúhľovať na hor (a upravovať spravidla na celých 10 eurocentov).

Duálne zobrazovanie cien – obdobie povinného duálneho zobrazovania cien sa začne najneskôr mesiac po vyhlásení konverzného kurzu a skončí rok po zavedení eura. Počas tohto obdobia budú musieť byť všetky údaje o cenách uvádzané v slovenských korunách aj eurách súčasne, pričom na účel prepočtu bude možné použiť výlučne konverzný kurz. Dvojité hodnoty musia byť zobrazené na tovare, účtoch, faktúrach, výplatných páskach, rozhodnutiach a potvrdeniach o sociálnych a dôchodkových dávkach, v katalógoch, atď. Povinnosť duálneho zobrazovania cien a finančných hodnôt je výlučne voči občanom (fyzickým osobám nepodnikateľom).

4.5 Maastrichtské kritériá pre vstup do eurozóny

Vstup členských štátov Európskej únie do eurozóny je podmienený splnením maastrichtských kritérií, ktoré sú uvedené v článku 121 Zmluvy o EÚ a podrobnejšie stanovené v Protokole o konvergenčných kritériách a v Protokole o postupe pri nadmernom deficite, ktoré tvoria prílohy Zmluvy. Tieto kritériá sa chápu ako približovanie číselných

hodnôt inflácie a dlhodobých úrokových sadzieb prístupujúcich krajín k hodnotám prevažujúcim v eurozóne, stabilizácia ich výmenných kurzov voči euru počas dvojročného členstva v ERM II a rešpektovanie fiškálnej disciplíny.

Konvergenčné kritériá sú definované nasledovne:

- 1. Inflačné kritérium:** Priemerná inflácia za posledných 12 mesiacov, meraná podľa harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien (HICP), nesmie presiahnuť priemer troch krajín EÚ s najlepšimi výsledkami v oblasti cenovej stability o viac ako 1,5 percentuálneho bodu.
- 2. Verejné financie:** Deficit verejných financií za posledný rok pred hodnotením, posudzovaný metodikou ESA 95, nesmie presiahnuť 3 % HDP. Okrem toho celkový verejný dlh nesmie presiahnuť 60 % HDP.
- 3. Stabilita dlhodobých úrokových sadzieb:** Priemer trhových úrokových sadzieb dlhodobých vládnych alebo obdobných dlhopisov nesmie presiahnuť priemer troch krajín EÚ s najlepšimi výsledkami v oblasti cenovej stability o viac ako dva percentuálne body.
- 4. Stabilita výmenného kurzu:** Dva roky pred hodnotením musí byť Slovenská koruna zapojená do mechanizmu výmenných kurzov (ERM II). Počas tohto obdobia nesmie Slovensko korunu jednostranne devalvovať, koruna nesmie vybočiť z dohodnutého fluktuačného pásma, koruna sa musí pohybovať blízko centrálnej parity a pri vývoji kurzu sa nesmú vyskytnúť vážne napätia.
- 5. Verejný dlh:** Štátny dlh musí byť nižší ako 60 % HDP.⁴⁶ Táto podmienka nemusí byť splnená, ak hodnota dlhu dostatočne rýchlo klesá a približuje sa k odporúčanej hodnote uspokojivým tempom.

Postup európskych inštitúcií pri prijímaní nového člena eurozóny:

1. ECB a Európska komisia vypracujú konvergenčnú správu, ktorá hodnotí plnenie maastrichtských kritérií. Konvergenčná správa sa vypracuje na žiadosť krajiny alebo každé dva roky.
2. Komisia navrhne Rade, aby zrušila členskému štátu výnimku a teda ho prijala za člena eurozóny.
3. Rada prekonzultuje návrh Komisie s Európskym parlamentom.
4. Rada, v zložení hláv štátov alebo vlád prediskutuje návrh Komisie.
5. Rada (pravdepodobne v zložení ministrov financií) rozhodne kvalifikovanou väčšinou o zrušení výnimky (po schválení Ústavnej zmluvy tak bude môcť Rada rozhodnúť iba po odporúčaní prijatom kvalifikovanou väčšinou členov eurozóny – na rozhodnutie budú mať tieto krajiny šesť mesiacov).
6. Rada, na návrh Komisie a po konzultácii s ECB, rozhodne o konverznom kurze (koruny na euro). Rada rozhoduje jednomyseľne, v zložení členov eurozóny a vstupujúceho štátu.
7. Rada zmení a doplní niektoré Nariadenia týkajúce sa eura (1103/97 o určitých ustanoveniach týkajúcich sa zavedenia eura a 974/98 o zavedení eura).

4.6 Hodnotenie nominálnej konvergenzie SR

EK a Európska centrálna banka vypracúva konvergenčnú správu raz za dva roky alebo na žiadosť členského štátu s cieľom informovať Radu EÚ o pokroku krajín. Konvergenčná správa z roku 2006 je druhou správou od rozšírenia EÚ o 10 nových členských krajín v máji 2004. Podľa tejto správy nové členské krajiny Európskej únie dosiahli v príprave na prijatie eura rôznu úroveň pokroku. Správa sa týka 9 krajín - Česka, Estónska, Cypru, Lotyšska, Maďarska, Malty, Poľska, Slovenska a Švédska

Prvá správa bola vydaná v októbri 2004. V tom čase hodnotenia žiadny z nových členských štátov EÚ nebol pripravený na zavedenie jednotnej meny. Okrem nich bolo hodnotené aj Švédsko. V máji 2006 ECB a EK vypracovali konvergenčné správy o Litve a

Slovinsku, a to na základe ich žiadostí o hodnotenie. Rada ECOFIN zrušila Slovinsku výnimku a povolila mu prijať euro 1. januára 2007. Status Litvy nezmenila.

Kritérium	Referenčná hodnota	Február 2008	Stav plnenia
Verejný deficit (% z HDP)	3,0	3,7	
Verejný dlh (% z HDP)	60,0	30,4	
Miera inflácie (%)	3,1	2,1	
Stabilita dlhodobých úrokových sadzieb (%)	6,5	4,5	
Stabilita výmenného kurzu	Dva roky pred hodnotením musí byť národná mena zapojená do mechanizmu výmenných kurzov (ERM II)	Členstvo v ERM II od novembra 2005	

Tabuľka č. 1 Plnenie maastrichtských kritérií SR (Zdroj: Eurostat, Európska komisia, MF SR, NBS)

4.6.1 Kritérium inflácie

Vo všeobecnosti nie je zníženie miery inflácie vo vysokoinflačných krajinách nevyhnutnou podmienkou formovania menovej únie, je to však podmienka pre formovanie menovej únie s nízkou mierou inflácie. Úroveň cenovej stability musí byť udržateľná. Meria sa indexom spotrebiteľských cien (Consumer Price Index – CPI), ale na porovnateľnom základe. V rámci EÚ bol preto vypracovaný harmonizovaný index spotrebiteľských cien (Harmonized Index of Consumer Prices – HICP).

- **Index spotrebiteľských cien CPI** - meria náklady tržného koša spotrebných statkov a služieb. Je založený na cenách potravín, odevov, obydliach, palív, dopravy, lekárskej starostlivosti, školského vzdelania a ostatných komodít potrebných pre každodenný život. Základná otázka každého cenového indexu sa týka toho, ako vážiť rôzne ceny.

- **Harmonizovaný index spotrebiteľských cien HICP** – zohľadňuje rozdiely v národných definíciách (rozsah tovarov a služieb, populácia spotrebiteľov, geografické pokrytie, ceny, použité váhy). Vypočítava sa ako vážený priemer indexov členských štátov. Váhy jednotlivých krajín závisia od percentuálneho podielu konečných peňažných spotrebných výdavkov ich domácností na celkových výdavkoch v eurozóne (najvyššiu váhu má Nemecko, Francúzsko a Taliansko) a môžu sa meniť každý rok; HICP sa neustále reviduje a zdokonaľuje.

Miera inflácie sa všeobecne vypočíta ako percentuálna zmena cenovej úrovne:

$$\text{miera inflácie } r = \frac{CPI(T) - CPI(T-1)}{CPI(T-1)} \times 100$$

CPI – index spotrebiteľských cien

T - čas

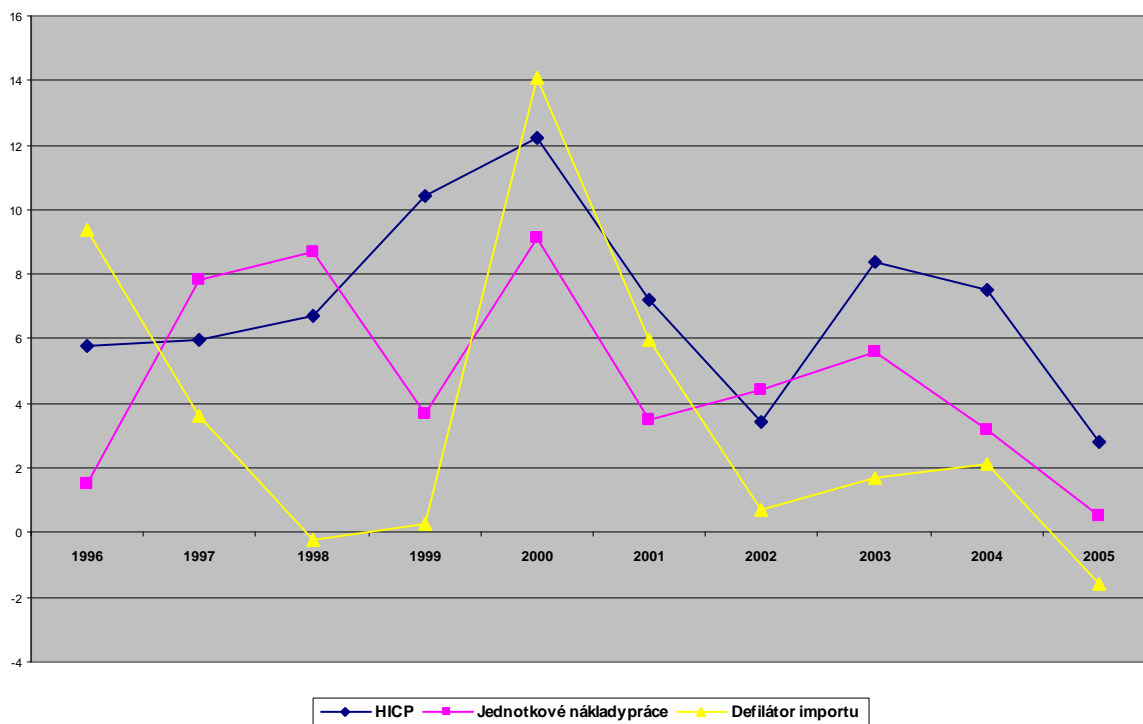
V referenčnom období od novembra 2005 do októbra 2006 dosahovala priemerná dvanásťmesačná miera inflácie HICP na Slovensku 4,3 %, čo je výrazne nad referenčnou hodnotou kritéria cenovej stability 2,8 %. Pri spätnom pohľade na dlhšie obdobie vidieť, že inflácia meraná indexom spotrebiteľských cien dosahovala na Slovensku od roku 1996 medziročný priemer 7 %, bez zjavného trendu. Inflácia HICP, ktorá v roku 1996 predstavovala 5,8 %, vyvrcholila v roku 2000, keď dosiahla 12,2 %. V priebehu ďalších dvoch rokov klesla na 3,5 %, v roku 2003 sa však opäť zvýšila na 8,4 % a v roku 2005 znova klesla na 2,8 %.

Ročná miera inflácie HICP sa v októbri 2005 zvýšila a odvtedy postupne rástla. V polovici roka 2006 dosiahla približne 5,0 % a v októbri klesla na 3,1 %. Od začiatku roka 2006 sa na vývoji inflácie najväčšou mierou podieľajú ceny energií a služieb. Od októbra 2005 je zdrojom výkyvov inflácie najmä energetická zložka, v poslednom období však na jej rast pôsobili aj ceny potravín a služieb. Na nedávny vývoj inflácie mali značný vplyv regulované ceny, čiastočne v dôsledku predchádzajúceho zvýšenia cien energií. Podiel zmien regulovaných cien na celkovej inflácii HICP od začiatku roka 2006 dosiahol približne 3,3 percentuálneho bodu. Regulované ceny majú v spotrebnom koši HICP zastúpenie približne 24 %. Súčasný stav inflácie je potrebné vnímať v kontexte veľmi dynamického hospodárskeho rastu, pričom hospodárstvo sa už teraz pohybuje blízko svojich kapacitných možností. V druhom štvrtroku 2006 sa rast reálneho HDP zrýchlil a dosiahol medziročnú

mieru 6,7 %. Hoci na raste produkcie sa podieľa najmä domáci dopyt, rastie aj podiel čistého vývozu. Hlavným zdrojom rastu domáceho dopytu je súkromná spotreba podporovaná rastom reálnych príjmov a zamestnanosti, rovnako ako rýchlym rastom objemu úverov.

V januári 2008 sa spotrebiteľské ceny, merané HICP, na medzimesačnej báze zvýšili o 1,2 % pri raste cien tovarov o 1,2 % a raste cien služieb o 1,1 %. Medziročne spotrebiteľské ceny vzrástli o 3,2 % (v decembri o 2,5 %). Celková inflácia bez energií a nespracovaných potravín (jadrová inflácia) dosiahla medziročnú dynamiku 3,2 % (v decembri 2,8 %). Priemerná medziročná miera inflácie za 12 mesiacov, od februára 2007 do januára 2008, zaznamenala 2,0 %. Inflácia, meraná harmonizovaným indexom spotrebiteľských cien, dosiahla v januári vyššiu hodnotu v porovnaní s očakávaniami NBS v dôsledku výraznejšieho ako predpokladaného nárastu predovšetkým regulovaných cien tepla, dopravy a cien v zdravotníctve, mierne vyšší ako očakávaný nárast zaznamenali ceny potravín a pohonných látok. Na druhej strane, dynamika cien služieb (neregulovaných) bola v súlade s predpokladom NBS.

V auguste 2007 prvýkrát klesla priemerná dvanásťmesačná miera inflácie (2,4 %) pod vtedajšiu referenčnú hodnotu (2,5 %) a SR začala plniť toto kritérium. Vo februári 2008 bola v SR úroveň inflácie (HICP) 2,1 %, pričom referenčná hodnota zodpovedala 3,1 %.

Graf č. 1 Cenový vývoj priemerná % ročná zmena (Zdroj: Eurostat)

4.6.2 Kritérium dlhodobých úrokových mier

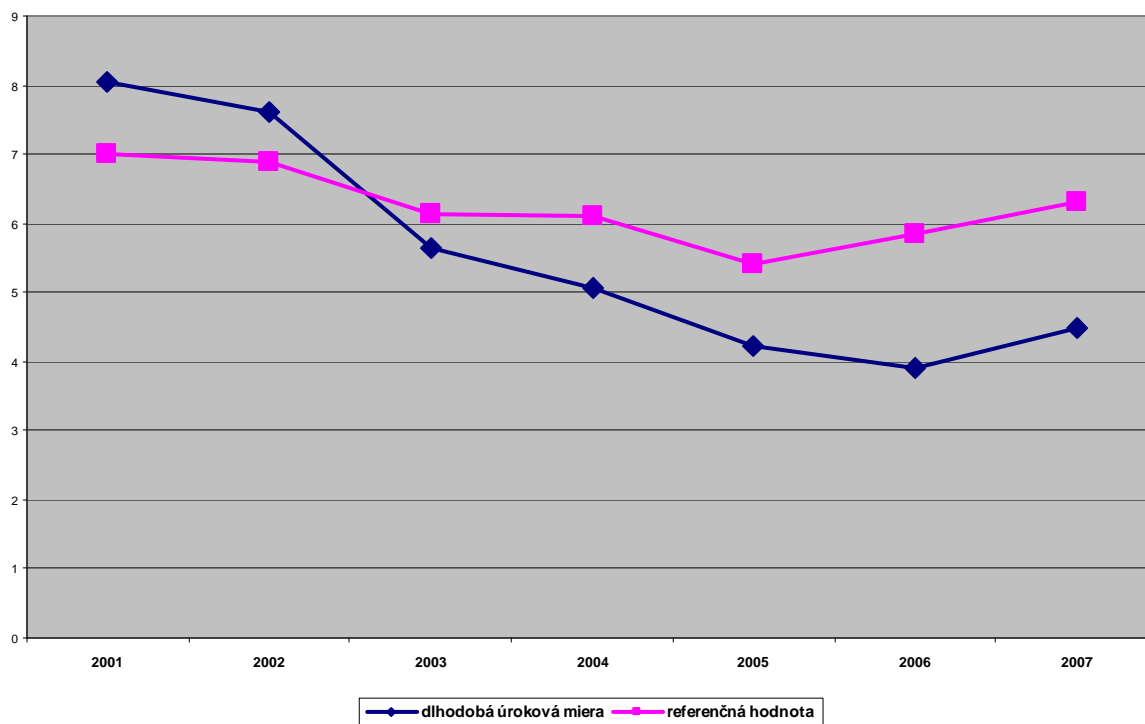
Hodnotenie tohto kritéria vychádza z výšky úrokov dlhodobých štátnych dlhopisov alebo porovnateľných cenných papierov, ktorých definovanie môže byť v jednotlivých členských štátoch odlišné. Úrokové kritérium bolo stanovené z obavy, aby nadmerne veľké rozdiely v úrokových mierach pred vytvorením menovej únie nevedli k rozsiahlym turbulenciám na kapitálových trhoch v podobe veľkých kapitálových strát a ziskov v čase jej fungovania.

V referenčnom období od novembra 2005 do októbra 2006 dosahovali dlhodobé úrokové miery na Slovensku v priemere 4,3 %, čo je pod referenčnou hodnotou kritéria úrokových mier 6,2 %.

Dlhodobé úrokové miery na Slovensku zaznamenávali od roku 2001 do konca roku 2005 klesajúci trend. V roku 2003 a 2004 sa pohybovali na stabilnej úrovni okolo 5 %, a počas roka 2005 klesli tesne nad 3 %, teda blízko úrovne dlhodobých úrokových mier v eurozóne. Tento vývoj bol najmä odrazom slabnúcich inflačných tlakov a rastúcej dôveryhodnosti menovej politiky. Pozitívny vplyv malo aj rozhodnutie o vstupe do mechanizmu ERM II na konci novembra 2005. Po októbri 2005 sa však dlhodobé úrokové miery výrazne zvýšili v reakcii na vývoj v nových trhových ekonomikách a v priebehu júna a júla 2006 aj na oslabovanie meny v prostredí zvýšenej neistoty v súvislosti s rozpočtovou politikou. V posledných mesiacoch sa neistota znížila a následne mierne klesli aj dlhodobé úrokové miery, ktoré v októbri 2006 dosiahli 4,4 %. Národná banka Slovenska postupne znižovala svoju základnú úrokovú sadzbu až na 3 % v marci 2005. Od konca februára 2006 sa však sadzba postupne zvyšovala a v septembri 2006 predstavovala 4,75 %. Výsledkom klesajúceho trendu dlhodobých úrokových mier na Slovensku od roku 2001 do roku 2005 bolo priblíženie sa takmer na úroveň dlhodobých úrokových mier v eurozóne. Po nedávnom zvýšení dlhodobých úrokových mier na Slovensku sa rozdiel medzi dlhodobými úrokovými mierami na Slovensku a v eurozóne v októbri 2006 mierne zvýšil na 0,5 %.

V súčasnosti je priemerná dlhodobá úroková miera v SR dlhodobo výrazne nižšia (vo februári 2008 – 4,5 %) ako referenčná hodnota (vo februári 2008 - 6,5 %).

Graf č. 2 Dlhodobá úroková miera (Zdroj: Eurostat)

4.6.3 Kritérium stability výmenného kurzu

Slovenská koruna je zapojená do mechanizmu ERM II od 28. novembra 2005. Centrálna parita slovenskej meny v rámci ERM II bola stanovená na 38,4550 koruny za euro, čo bola trhová úroveň výmenného kurzu v čase vstupu. Zároveň bolo stanovené štandardné flukтуаčné pásmo $\pm 15\%$. Dohoda o vstupe do ERM II sa zakladá na viacerých politických záväzkoch Slovenska, medzi ktoré patrí okrem iného realizácia zdravej rozpočtovej politiky, podpora umierneného mzdového vývoja, zmiernovanie rastu objemu úverov a ďalšia realizácia štrukturálnych reforiem.

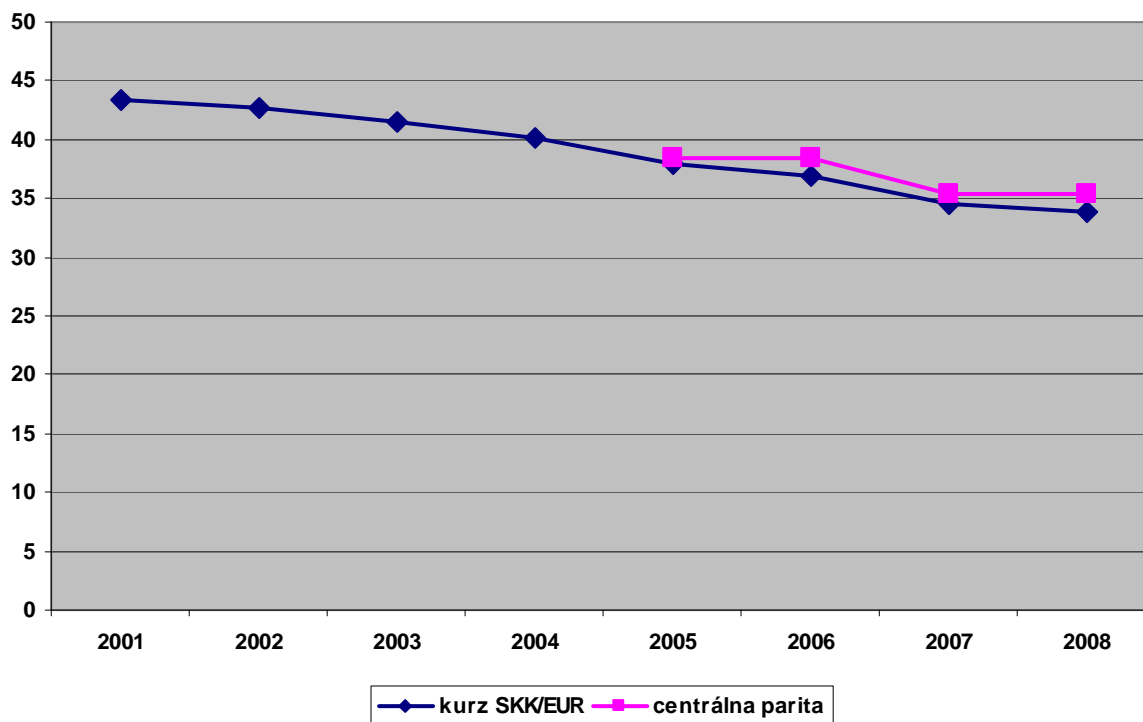
Na začiatku sledovaného obdobia, ešte pred vstupom slovenskej koruny do ERM II, vývoj výmenného kurzu slovenskej meny charakterizoval trend zhodnocovania. Čiastočným dôvodom bola priaznivá perspektíva hospodárskeho vývoja na Slovensku. V získavaní prílevu kapitálu pravdepodobne určitú úlohu zohral aj kladný diferenciál krátkodobých úrokových mier. V prvom štvrtroku 2005 sa koruna v reakcii na zníženie rozdielu medzi úrokovými mierami mierne oslabila a neskôr nastúpila cestu fluktuácií bez jasného trendu. Pri vstupe do ERM II sa koruna voči euru najskôr posilnila o 1,8 % a následne sa s ňou obchodovalo na úrovni výrazne vyššej ako jej centrálna parita. V druhom štvrtroku 2006 sa však dočasne vytvoril relatívne silný tlak na oslabovanie koruny, ktorý bol spojený najmä s obavami trhu

z budúceho smerovania rozpočtovej politiky novej vlády a so zvýšením globálnej averzie voči riziku v nových trhových ekonomikách. So slovenskou menou sa následne v júli 2006 dočasne obchodovalo na úrovni o niečo nižšej ako jej centrálna parita. V snahe podporiť korunu a zmierniť kurzovú volatilitu Národná banka Slovenska aktívne intervenovala na devízových trhoch. Neskôr, po úprave projekcií inflácie smerom nahor, tiež zvýšila kľúčové úrokové sadzby. Koruna sa posilnila a 31. októbra 2006 sa s ňou obchodovalo na úrovni výrazne vyššej ako jej centrálna parita. V rámci ERM II bola maximálna horná odchýlka kurzu koruny od centrálnej parity v ERM II (na základe desaťdňových kľúčových priemerov denných údajov) 5,0 %, zatiaľ čo maximálna dolná odchýlka dosiahla 0,2 %

Slovensko je malou otvorenou ekonomikou, ktorá v roku 2005 dosahovala pomer zahraničného obchodu s tovarmi a službami k HDP 76,8 % v prípade vývozu a 81,3 % v oblasti dovozu. V tom istom roku tvoril vývoz tovarov do eurozóny 52,8 % a do EÚ 85,4 % z celkového objemu vývozu. Podiel dovozu z eurozóny v roku 2005 predstavoval 45,6 % a z EÚ 77,8 % z celkového objemu dovozu.

Čo sa týka plnenia záväzkov prijatých pri vstupe do ERM II, možno konštatovať, že Slovensko znížilo svoj deficit a v tomto období má zhruba neutrálnu fiškálnu pozíciu, čo však vzhľadom na súčasnú fázu hospodárskeho cyklu nemusí byť dostatočné. Rast miezd je výrazne rýchlejší ako rast produktivity. Hoci boli prijaté určité opatrenia na potlačenie rastu objemu úverov, v realizácii štrukturálnych reforiem nebol dosiahnutý žiadny výrazný pokrok.

Kritérium pre výmenný kurz SR začala plniť 28. novembra 2007, t.j. dva roky po vstupe SR do mechanizmu výmenných kurzov ERM II (podmienkou je zotrvanie v tomto systéme minimálne dva roky). Kurz SKK sa v tomto období pohyboval v rámci dohodnutého fluktuálneho pásma. V marci 2007 na žiadosť SR po dohode s ECB a ministrov financií krajín eurozóny, prezidenta ECB a ministrov financií a guvernérov centrálnych bánk Cypru, Dánska, Estónska, Litvy, Lotyšska, Malty a Slovenska revalvovala centrálna parita slovenskej koruny v ERM II.

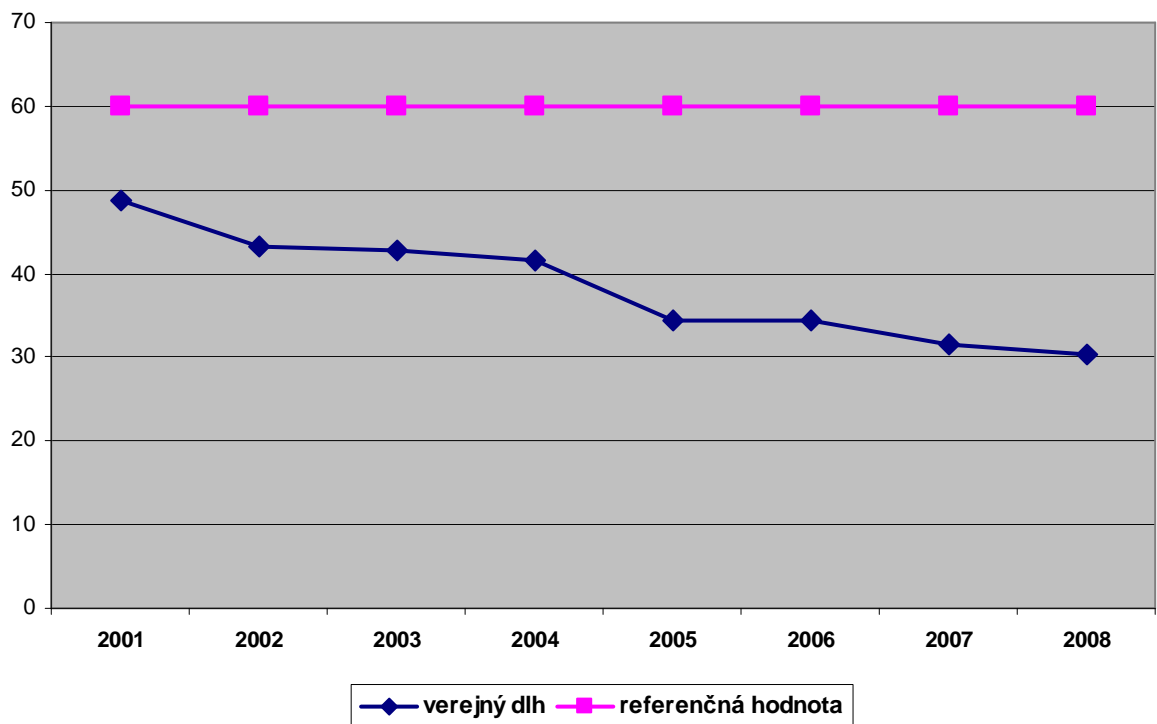
Graf č. 3 Vývoj kurzu SKK/EUR (Zdroj: NBS)

4.6.4 Kritérium deficitu verejných financií a verejného dlhu

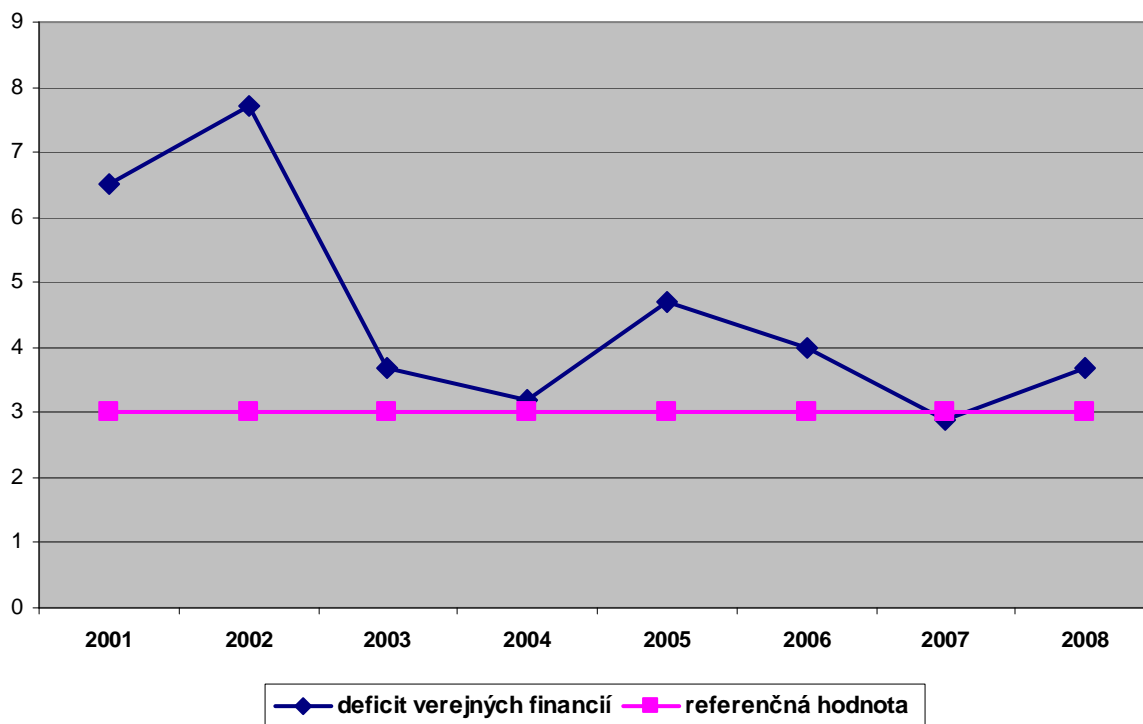
V referenčnom roku 2005 rozpočet sektora verejnej správy vykázal deficit 3,1 % HDP, čo je tesne nad referenčnou hodnotou 3 %. Pomer dlhu verejnej správy k HDP bol 34,5 %, teda značne pod referenčnou hodnotou 60 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom pomer deficitu stúpol o 0,1 percentuálneho bodu a pomer dlhu verejnej správy klesol o 7,1 percentuálneho bodu. Podľa prognóz Európskej komisie sa má v roku 2006 pomer deficitu zvýšiť na 3,4 % a pomer dlhu verejnej správy má klesnúť na 33,0 %. V rokoch 2004 a 2005 bol pomer deficitu vyšší ako pomer výdavkov na verejné investície k HDP. Slovensko sa nachádza v situácii nadmerného deficitu.

V období od roku 1996 do roku 2005 pomer dlhu verejnej správy k HDP celkovo vzrástol o 3,7 percentuálneho bodu. Spočiatku stúpala pozvoľna, z 30,8 % v roku 1996 na 34,4 % v roku 1998, potom sa však prudko zvýšil a v roku 2000 dosiahol 50,2 %, pričom išlo najmä o dôsledok prevzatia dlhov v súvislosti s reštrukturalizáciou bankového sektora. V roku 2001 začal pomer dlhu klesať a v roku 2005 predstavoval 34,5 %. Najsilnejším faktorom pôsobiacim na rast pomeru verejného dlhu bol pretrvávajúci primárny deficit, najmä v roku 2000. Úpravy vzťahu deficitu a dlhu mali síce v roku 1999 výrazný vplyv na rast dlhu,

v nasledujúcich rokoch však celkovo prispievali k jeho znižovaniu, čo bolo vo veľkej miere dôsledkom splatenia časti dlhu z príjmov z privatizácie. Diferenciál rastu a úrokovej miery mal len slabý vplyv. Vývoj pozorovaný v polovici 90-tych rokov a začiatkom 21. storočia môže poukazovať na úzky vzťah medzi primárnymi deficitmi a nepriaznivou dynamikou dlhu, a to bez ohľadu na počiatočnú úroveň dlhu. V tejto súvislosti možno poznamenať, že podiel dlhu verejnej správy s krátkou dobou splatnosti bol až do roku 2003 nestály a výrazný, potom však zaznamenal významný pokles. Podiel dlhu s krátkou dobou splatnosti je v súčasnosti nízky a vzhľadom na úroveň pomeru dlhu verejnej správy rozpočtové saldo nereaguje na zmeny úrokových mier. Podiel dlhu verejnej správy v cudzej mene, ktorý v roku 2001 dosahoval vysoké hodnoty – viac ako 20 % z celkového dlhu – síce postupne klesá, ale aj naďalej zostáva relatívne vysoký. Viac než 90 % tohto dlhu je však v eurách. Rozpočtové saldá sú preto relatívne necitlivé na zmeny iných výmenných kurzov ako kurzu koruny k euru.

Graf č. 4 Verejný dlh (Zdroj: NBS)

Graf č. 5 Deficit verejných financií (Zdroj: NBS)

Podiel verejného dlhu na HDP je dlhodobo pod úrovňou referenčnej hodnoty. Odhadovaný verejný dlh za rok 2007 predstavuje 30,6% HDP, pričom referenčná hodnota je 60% HDP. Na základe aktuálneho Konvergenčného programu SR centrálna banka očakáva, že deficit verejných financií za rok 2007 dosiahne výšku 2,5 % HDP (vrátane nákladov spojených so zavedením II. piliera dôchodkového systému), čím by SR splnila fiškálne kritérium maximálne 3% deficitu s dostatočnou rezervou.

4.7 Výhody a nevýhody zavedenia eura

Prijatie jednotnej meny euro predstavuje celý rad výhod a nevýhod. Postavenie Slovenska je iné ako ostatných krajín. Či už je dané veľkosťou krajiny, otvorenosťou ekonomiky, napojenosťou na krajiny eurozóny, procesom ekonomickej transformácie alebo konvergenencie. Podpisom prístupových zmlúv sa Slovensko zaviazalo euro prijať.

4.7.1 Výhody zavedenia eura

Prvá výhoda sa dotýka priamo občano. Pri cestovaní z jednej krajiny do druhej nám odpadne povinnosť zameniť si vlastnú menu za menu krajiny, do ktorej cestujeme. Spoločná mena sprehľadňuje ceny v krajinách, čím umožňuje reálne porovnávanie cien za tovary a služby v jednotlivých členských štátoch eurozóny. Ceny budú transparentnejšie pre nás spotrebiteľov. Otvoria sa nám nové možnosti nákupov a spoločná mena zjednoduší nákupy doma aj v zahraničí.

Zavedením spoločnej meny sa eliminuje kolísanie výmenných kurzov medzi menami, čím sa vytvára stabilný priestor pre obchod. Podnikom a firmám tak odpadnú obavy z možných kurzových rizík a neistôt. Keďže niektoré firmy musia viesť účty vo viacerých menách, čo im komplikuje účtovníctvo, vznikajú im rôzne transakčné náklady spojené s obchodom v rôznych menách (napr. nákup a predaj cudzích mien). Prijatie eura prispeje vo veľkej miere k odstráneniu práve týchto nákladov.

Sprehľadnenie a možnosť porovnávania cien prijatím spoločnej meny v rámci eurozóny prinúti firmy k inovatívnym krokom vo výrobe, aby mohli čeliť lacnejším produktom od konkurencie.

Slovensko ako súčasť eurozóny sa stane atraktívnejším pre zahraničných investorov. Pre investorov sa stane jednotná mena lákadlom vzhľadom na obrovskú kúpnu silu občanov eurozóny.

Vytvorenie spoločného celoeurópskeho finančného trhu s pomocou eura uľahčí prístup k lacnejšiemu úverovému kapitálu.

Vďaka politike ECB sa eurozóna vyznačuje cenovou stabilitou, nakoľko ECB prísne dozerá nad nízkou mierou inflácie, ktorá by sa mala pohybovať na úrovni 2%. Pre Slovensko členstvo v eurozóne môže zabezpečiť stabilitu aj v prípade regionálnych šokov.

Prijatím Paktu stability a rastu sa dosiahnú aj zdravé verejné financie. Podľa Paktu nesmie celkový dlh presiahnuť 60% HDP a deficit verejných financií by nemal byť vyšší ako 3% HDP. Pakt navyše predpisuje štátom eurozóny mať vyrovnaný rozpočet tak, aby bol schopný reagovať na hospodárke cykly.

Eurozóna svojou veľkosťou a silou pre Slovensko predstavuje istý ochranný priestor pred vplyvom externých šokov. Táto skutočnosť prispeje k zvýšenému hospodárskemu rastu a k zvýšenému medzinárodnému obchodu.

4.7.2 Nevýhody zavedenia eura

Rôznorodosť členských štátov eurozóny patrí medzi hlavné nevýhody. Dosiahla sa síce jednotná menová politika, ale každý štát má stále svoju vlastnú rozpočtovú politiku. Z makroekonomického pohľadu je lepšie mať obidve politiky jednotné, a preto je snaha o čo najväčšiu koordináciu rozpočtových politík. Na jednej strane sa tým eliminuje riziko výrazných deficitov na stabilitu spoločnej meny a na strane druhej sa znižuje rozpočtová rôznorodosť. Jedným z hlavných nástrojov na koordináciu rozpočtových politík členských štátov je už vyššie spomínaný Pakt stability a rastu.

Kvôli rôznorodosti eurozóny je pomerne ťažké nájsť takú menovú politiku, ktorá by bola vhodná pre všetky členské štáty. Tá sa skôr prispôsobuje potrebám väčších štátov. Ako napríklad Nemecko a Francúzsko, ktoré potrebujú pre svoje stagnujúce hospodárstvo úplne odlišnú menovú politiku ako krajiny, ktoré charakterizoval výrazný ekonomický rast - Írsko. Existencia asymetrických šokov (stagnácia v jednej časti eurozóny, hospodársky rast v druhej a pod.) ohrozuje efektívne fungovanie menovej únie. K prekonaniu týchto situácií by mala napomôcť väčšia integrácia v oblasti pohybu tovaru, služieb, osôb a kapitálu. Mobilita týchto komponentov je však stále obmedzená na európskej úrovni.

Spoločnou menovou politikou sa členské štáty vzdali jedného z nástrojov, pomocou ktorého mohli ovplyvniť hospodársky rast. Zostáva len rozpočtová politika, ktorá je viazaná Paktom stability a rastu, kvôli ktorému si členské krajiny nemôžu dovoliť príliš expanzívnu politiku. Rozpočty členských štátov eurozóny sú mnohokrát cyklické a kopírujú hospodársky rast. V čase „dobrého“ hospodárskeho rastu sa nehospodári s prebytkom ale často, ale často krát sa rozpočet pohybuje blízko hranici deficitu 3% HDP. Týmto sa v období recesie nemôže viesť efektívna expanzívna rozpočtová politika, ale naopak, musí byť relatívne reštriktívna.

Spoločná mena môže viesť k zvýšeniu integrácie a harmonizácie v oblastiach, ktoré sú pre Slovensko nie príliš výhodné (napr. daňová oblasť). Jedným z konkrétnych negatívnych účinkov zavedenia eura môže byť zdražovanie. Zvýšenie cien sa môže prejaviť zväčša v tých najcitlivejších oblastiach ako sú napríklad gastronomické služby.

Zavedenie eura môže priniesť so sebou aj zvýšené inflačné tlaky. Pri spoločnej menovej politike nebude možné využiť menovú politiku a politiku menových kurzov Slovenska na obranu pred týmito tlakmi, nakoľko doteraz bola inflácia tlmená práve zhodnocovaním slovenskej koruny.

4.8 Odhad vplyvov zavedenia eura na slovenské obyvateľstvo

Zavedenie eura bude mať výrazný dopad na obyvateľstvo, a preto je potrebné zistiť, do akej miery zavedenie novej spoločnej meny ovplyvní každodenný chod domácnosti v pozitívnom či negatívnom zmysle. Euro sa pre obyvateľstvo nemá stať symbolom zdražovania, ale symbolom vyrovnávania životnej úrovne s hospodársky vyspelejšími krajinami EÚ.

Mnoho analýz sa venuje predovšetkým makroekonomickým ukazovateľom a vplyvom spoločnej meny. Vo všeobecnosti u občanov Slovenska prevláda názor, že zavedenie eura povedie k rastu cien. Treba však podotknúť, že rast cien sa dotkne predovšetkým služieb a nie obchodovateľných tovarov.

Aké sú vlastne odhadované vplyvy eura na naše obyvateľstvo?

Odbor výskumu NBS vypracoval v júni 2006 štúdiu „Odhad možných vplyvov zavedenia eura na slovenské obyvateľstvo“, v ktorej analyzovali rôzne scenáre po zavedení spoločnej európskej meny na aktíva, pasíva, príjmy a výdavky slovenských domácností.

Hodnota nehnuteľností by sa mala zvyšovať v dôsledku dvoch hlavných faktorov:

1. dôjde k rastu a posilneniu ekonomiky, čím sa vyvolá rast dopytu aj po nehnuteľnostiach, čo vytlačí ich ceny nahor,
2. očakávané nižšie úrokové miery zvýšia súčasnú hodnotu majetku. Očakáva sa zvýšená inflácia, reálne úrokové miery z úverov poklesnú, čo bude mať za následok vyššiu dostupnosť úverov a ešte viac sa zvýši dopyt po nehnuteľnostiach.

Na rast inflácie budú pôsobiť dva faktory:

1. pozitívny diferenciál produktivity prispeje k rastu miezd, ktoré budú následne tlačiť na rast cien neobchodovateľných statkov a na zhodnotenie reálneho kurzu,
2. nominálny výmenný kurz bude zafixovaný, čím sa reálne zhodnotenie meny odrazí vo zvýšenej miere inflácie vzhľadom na priemer v eurozóne.

Hodnota tovarov dlhodobej spotreby sa stretne s dvoma protichodnými faktormi. Silnejší ekonomický rast a nižšie úrokové miery sa premietnu do vyššieho dopytu po týchto tovaroch a budú tlačiť na rast cien. Druhým faktorom je vyššia cenová transparentnosť a teda aj zvýšená konkurencia. Tá bude ceny tlačiť nadol.

Hodnota vkladov v bankách a úroková miera by sa mali zvýšiť, keďže úrokové miery z korunových vkladov sú na Slovensku nižšie ako v eurozóne. Akcie slovenských podnikov by mali taktiež zvýšiť svoju hodnotu vďaka pozitívnej perspektíve výkonnosti ekonomiky a tiež zníženiu úrokových mier.

V rámci pasív by mali spotrebiteľské úvery byť výhodnejšie pre občanov, ktorí si chcú požičať. Prijatím eura sa znížia aj úrokové miery aj v prípade hypotekárnych úverov, leasingu a ostatných finančných záväzkoch.

Príjmy domácnosti zo zamestnania by mali rásť, hlavne vďaka výraznejšiemu hospodárskemu rastu, ktorý sa odrazí na raste miezd a teda aj životnej úrovni. Odhaduje sa, že prijatím eura sa dodatočne zvýši rast v priemere o 0,7%.

V dôsledku silného hospodárskeho rastu sa zvýšia aj príjmy z podnikania. Dôchodky pri uchovaní doterajšieho valorizačného mechanizmu by mali tiež rásť. Dôchodkom pomôže reálny rast miezd, keďže tento zohráva kľúčovú úlohu pri výpočte dôchodkovej hodnoty. V prípade sociálnych a iných príjmov by nemalo dôjsť k výrazným zmenám, nakoľko tieto sú upravované podľa indexu rastu cien.

Pri výdavkoch na tovary by podľa odhadov malo prísť k dočasnému zníženiu spotreby hlavne ako výsledok psychologického efektu. Spotreba sa však bude môcť oprieť o tri základné faktory:

- rast reálnych príjmov,
- nižšie úrokové miery.
- vyššia konkurencia a následný tlak na znižovanie cien.

Na ochranu spotrebiteľov pred neúmerným zvyšovaním cien poslúži duálne oceňovanie. Ceny tovarov a služieb sa budú prepočítavať podľa stanoveného výmenného kurzu a tieto tovary a služby budú označené v eurách aj v slovenských korunách. Spotrebiteľia by si tak mali zvyknúť na novú menu. Duálne oceňovanie taktiež prispeje k vyššej transparentnosti cien a zamedzí neprimeranému zvyšovaniu cien.

Bol vypracovaný Etický kódex podnikateľov pre zavádzanie eura, pomocou ktorého sa má zamedziť zneužívaniu spotrebiteľov podnikateľmi, Tento dokument je voľne dostupný na internete na stránke www.euro.vlada.gov. Signatári v tomto dokumente prehlasujú, že nezneužijú proces zavádzania eura na neodôvodnené cenové pohyby ich produktov a služieb, zavedú systém duálneho oceňovania v čo najskoršom termíne, prepočty cien z národnej meny na euro budú vykonávať dôkladne a s maximálnou možnou presnosťou, budú zobrazovať

na viditeľných miestach oficiálny menový kurz, zapoja sa do neformálnych vzdelávacích aktivít a v marketingových materiáloch budú uvádzať dvojité ceny.

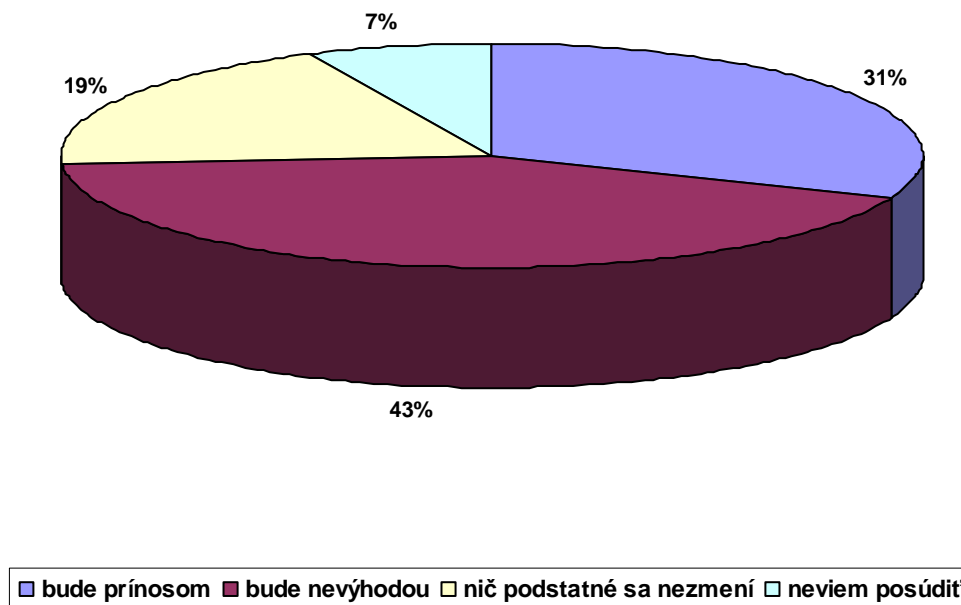
Celkovo by teda domácnosti mali pocítiť pozitívne vplyvy zavedenia eura. Odhad rastu reálnych príjmov je vyšší o dodatočných 4,6% v priebehu 10 rokov ako by to bolo v prípade neprijatia eura. V priebehu 20 rokov sa odhaduje, že prijatie eura by malo zvýšiť reálne príjmy o dodatočných 9,8%. Vďaka euru by mali rodiny s deťmi pocítiť nárast reálnych príjmov o 5,1%. Naopak, k poklesu by mohlo prísť v prípade nezamestnaných občanov (dodatočná strata príjmov o 0,2%) a nezamestnanej matky s deťmi. Všeobecne sa dá povedať, že z výhod, ktoré poskytne nová mena budú profitovať tak chudobnejšie ako aj bohatšie vrstvy.

4.9 Postoj verejnosti k euru

Ústav pre výskum verejnej mienky pri Štatistickom úrade SR uskutočnil v máji prieskum názorov občanov na zavedenie spoločnej meny euro na Slovensku. Prieskumu sa zúčastnilo 1083 respondentov vo veku 18 a viac rokov. Vybraný súbor respondentov bol reprezentatívny z hľadiska pohlavia, veku, národnosti, vzdelania, veľkostných skupín obcí a krajov Slovenska.

Respondentom bola položená otázka: „Čo pre vás osobne bude znamenať zavedenie spoločnej meny euro na Slovensku?“ Prieskumom sa potvrdilo, že medzi občanmi prevládajú určité obavy a nedôvera k zavedeniu eura, tento názor vyjadrilo viac ako dve pätiny opýtaných občanov (43 %). Opačný názor (zavedenie spoločnej európskej meny bude určitým osobným prínosom) zastávala takmer tretina respondentov (31 %). Niektorí z občanov však odpovedali všeobecne – „nič podstatné sa nezmení“ a „neviem posúdiť“. K prvej z nich sa v súčasnosti priklonilo 19% respondentov a druhú odpoveď si vybralo len 7% oslovených. Percentuálne rozdelenie jednotlivých odpovedí znázorňuje nasledujúci graf .

„Čo pre vás osobne bude znamenať zavedenie spoločnej meny euro na Slovensku?“

Graf č. 6 Postoj verejnosti k euru (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Skeptický názor „bude nevýhodou“ na dopad zavedenia eura vo vzťahu k vlastnej osobe bol v súčasnosti najčastejšie zastúpený medzi dôchodcami (53 %), nezamestnanými (53 %) a robotníkmi (53 %), respondentmi s učňovským (52 %) a základným (50 %) vzdelaním, obyvateľmi Košického (52 %) a Nitrianskeho (50 %) kraja a najstaršími respondentmi vo veku 60 a viac rokov (51 %).

Zo získaných výsledkov prieskumu bolo zjavné, že s vzdelaním rastie podiel pozitívne naladených respondentov. Pre 53 % vysokoškolsky vzdelaných občanov je zavedenie spoločnej európskej meny prínosom, pričom u opýtaných so základným vzdelaním to bolo za iba 15 % opýtaných. Z analýzy na základe veku vyplynulo, že so zvyšujúcim vekom klesá podiel tých, ktorí očakávajú prínos. Mladší respondenti vo veku 18 až 39 rokov očakávajú prínos častejšie, ako vyššie vekové kategórie (vo veku 40 a viac rokov). Z pohľadu krajov je najvyšší podiel respondentov očakávajúcich od zavedenia eura prínos medzi obyvateľmi Bratislavského kraja (43 %). Po analýze ostatných sociodemografických skupín obyvateľ môžeme skonštatovať, že optimisticky na zavedenie eura vo vzťahu k vlastnej osobe nazerajú najmä zamestnanci (42 %) a zamestnaní, ktorí pracujú na plný pracovný úväzok (38 %).

Z hľadiska obcí je relatívne najviac pozitívneho očakávania medzi oslovenými z najväčších miest s počtom viac ako 100 tisíc obyvateľov (38 %).

V porovnaní s celoslovenským priemerom sa pre nezamestnaných (29 %), obyvateľov Trnavského (29 %) a Banskobystrického (28 %) kraja nič podstatné po zavedení eura nezmení.

K položenej otázke sa častejšie nevedeli vyjadriť najmä dôchodcovia (12 %) a respondenti s najnižším dosiahnutým vzdelaním (12 %).

5. Záver

Otázkou vstupu Slovenska do eurozóny sa začala slovenská vláda zaoberať pred vstupom Slovenska do Európskej únie, konkrétne schválením Stratégie prijatia eura v SR dňa 16. júla 2003. Z vyhlásenia vlády a NBS vyplynulo, že výhody zavedenia jednotnej meny euro prevládajú nad nevýhodami a z tohto dôvodu sa zaviazali, že Slovensko vstúpi do eurozóny následne po splnení maastrichtských kritérií. Dňa 6. júla 2005 vláda schválila Národný plán zavedenia eura na základe ktorého sa predpokladá, že Slovensko splní maastrichtské kritéria v tomto roku (2008), z čoho vyplýva najskorší termín vstupu Slovenska do eurozóny 1. január 2009.

Po spustení vládnych reforiem sa naštartoval ekonomický rast, z čoho vyplýva, že Slovensko je na dobrej ceste v nominálnej konvergencii. V roku 2005 sa nám prvýkrát podarilo splniť fiškálne kritérium a aj miera inflácie sa znížila. Výrazným pokrokom bol vstup do ERM II.

Treba podotknúť, že v dnešnej dobe žiadna z krajín V4 neplní všetky konvergenčné kritériá. Maďarsko neplní ani jedno z kritérií, Slovinsko, naopak, splnilo všetky kritéria a stalo sa tak prvou novou členskou krajinou, ktorá od januára 2007 zaviedla euro.

Do budúcnosti musíme rátať aj s nákladmi na dôchodkovú reformu, ktoré zvýšia v tomto roku deficit verejných financií o 1,4% HDP. Týmto deficit vzrastie, no postupne by mal začať klesať. Keďže vláda premiéra Róberta Fica sa zaviazala prijať euro v roku 2009. Týmto sa zaviazala znižovať deficit verejných financií pod 3% HDP. Slovensko v poslednom období zaznamenáva výrazný ekonomický rast, ktorý spočíva v raste potenciálneho produktu, konkurencieschopnosti a celkovej produktivity. Z posledných dostupných údajov vyplýva, že vo februári 2008 bol verejný deficit na Slovensku 3,7 %. Čo sa týka kritéria verejného dlhu, toto Slovensko úspešne plní a jeho hodnota k februáru 2008 dosiahla úroveň 30,4 % HDP (referenčná hodnota je 60 % HDP).

Kritérium inflácie bolo donedávna jednou z najproblematickejších oblastí a nedarilo sa ho plniť. Inflácia na Slovensku odráža napríklad administratívne cenové úpravy (ako sú napríklad deregulácie cien, zmeny spotrebných daní a pod.). Toto kritérium bolo vo februári 2008 splnené a miera inflácie dosahovala hodnotu 2,1 %. Tým že sa nám podarilo naplniť fiškálne a inflačné ciele, podarilo sa nám splniť aj kritérium dlhodobej úrovne úrokovej miery. Fiškálnou konsolidáciou a poklesom inflácie sa tak neohrozilo naplnenie kritéria pre

dlhodobú úrokovú mieru. Vo februári 2008 dosiahla úroveň stability dlhodobých úrokových sadzieb 4,5 %. V eurozóne je to ECB, ktorá určuje výšku úrokových sadzieb. Po vstupe do eurozóny sa očakáva nárast miery inflácie, predovšetkým kvôli pôsobeniu Balassa – Samuelsonovho efektu, keď rast produktivity vedie k rastu miezd, čo vedie k rastu cien neobchodovateľných statkov a služieb a k zhodnoteniu reálneho kurzu. Zafixovaním nominálneho výmenného kurzu sa reálne zhodnocovanie meny premietne do rastu miery inflácie.

Na záver mojej práce môžeme konštatovať, že vznik EMU a zavedenie eura je míľnikom v rozvoji Únie a najzávažnejším monetárnym zlomom v histórii. EMU stavia na úspechu spoločného trhu a významne prispieva k ekonomickej stabilite, ktorá je potrebná pre ďalší rast. Zvyšuje konkurenciu, zvýhodňuje spotrebiteľov a uvoľňuje zdroje pre iné oblasti, akými sú sociálna starostlivosť a vzdelávanie. Posilňuje Európu politicky aj ekonomicky.

EMU ale nie je jednorazovou udalosťou. Je procesom, v ktorom sú zapojení členovia eurozóny, ktorí spolupracujú v ekonomických stratégiách. Nové členské štáty sa v rámci svojich prístupových dohôd zaviazali pripojiť k EMU a k euru. Pre úspešné pripojenie k eurozóne je potrebné, aby sa ich ekonomika vyrovnala s ekonomikou existujúcich členov. Toto ekonomické vyrovnanie, označované ako „konvergencia“, je nasledujúcim krokom na ceste k zomknutejšej integrácii EÚ.

6. Použitá literatúra

1. ÁRENDÁŠ, M.: Makroekonómia. Nitra: SPU, 2005 – 382 s. ISBN 80-8069-524-5
2. ÁRENDÁŠ, M.: Základy makroekonomie. Nitra: Ing. Patrik Árendáš, MBA, KLIENT, 2006 – 212 s. ISBN 80-968851-5-4
3. BALKO, L.: Než k nám príde euro. Bratislava: Epos, 2006 - 223 s. ISBN 80-8057-661-0
4. BÁRÁŇOVÁ-ČIDEROVÁ, D. – LIBERČIN, A.: Euro výhody a riziká. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2007 – 78 s. ISBN 978-80-7165-604-3
5. BAŠKOVÁ, R.: NBS a jej legislatíva a činnosť, Biatec, roč.11, 2003, č.3, s.13-15, ISBN 1352-11-03
6. BEŇOVÁ E. a kol.: Financie a mena. Bratislava: IURA Edition, 2007 - 373 s. ISBN 80-8078-031-5
7. BIELIK, P. a kol.: Podnikovo hospodárska teória agrokomplexu. Nitra: SPU, 2001 – 270 s. ISBN 80-7137-861-5
8. BILČÍK V. - BRUNCKO, M.: Európska únia dnes. Bratislava: Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku, Inštitút pre verejné otázky, 2001 - 162 s. ISBN 80-88935-2-7
9. ČUNDERLÍK, D.: Lexikón podnikania a manažmentu. Ružomberok-Bratislava: EPOS (Miroslav Mračko), 1999. ISBN 80-88810-69-8
10. DRUCKER, P.,F.: Výzvy managementu pro 21.století. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-7261-021-X
11. ECB 2006. Konvergenčná správa 2006
12. GONDA, V.: Makroekonómia 2, Penáte a monetárne teorie. Bratislava: IURA Edition, 2005 – 151 s. ISBN 80-8078-036-6
13. GOZORA, V.: Podnikový manažment. Nitra: SPU, 2005 – 193 s. ISBN 80-8069-462-1
14. CHREN, M.: Euro alebo Teuro?, 2005, <http://chren.blog.sme.sk>
15. ILANOVSKÁ, J.: Bankovníctvo pre obchodné akadémie, Bratislava: IURA EDITION, 2002 - 69 s., ISBN 80-88715-79-2
16. JANKOVSKÁ A.: Medzinárodné financie. Bratislava: IURA Edition, 2003 - 529 s. ISBN 80-89074-56-4
17. JÍLEK, J.: Finanční trhy. Praha: Grada Publishing, 1997 - 528 s. ISBN 80-7169-453-3

18. KOHÚTIKOVÁ, M.: Menová politika centrálnej banky a jej perspektívy, Biatec, roč.8, 2000, č.11, s.2-5
19. Konkretizácia Stratégie prijatia eura v SR - MF SR, NBS (2004)
20. KOONTZ H. – WEIHRICH H.: Management. Praha: Victoria Publishing, 1993 - 662 s. ISBN 80-85605-45-7
21. KOŠČO, T., SZOVICS, P., TÓTH, M.: Podnikové financie, banky a burzy. Nitra: SPU, 2004 - s.144, ISBN 80-8069-349-8
22. KOTLEBOVÁ, J. – SOBEK, O.: Menová politika. Bratislava: IURA Edition, 2007 – 317 s. ISBN 978-80-8078-092-0
23. KRÁLOVIČ, J. – VLACHYNSKÝ, K. – MARKOVIČ, P.: Finančný manažment. Bratislava: IURA Edition, 2002 – 419 s. ISBN 80-89047-17
24. LIPTÁK, J.: Verejné financie. Bratislava: Súvaha, 1999 - 254 s. ISBN 80-88727-21-9
25. MALEJČÍK, A.: Základy manažmentu (pre FEŠRR). Nitra: SPU, 2007 – 143 s. ISBN 978-80-8069-865-2
26. MIŽIČKOVÁ, Ľ. - ŠIMO, D. - UBREŽIOVÁ, I.: Základy manažmentu. Nitra: SPU, 2005 - 96 s. ISBN: 80-8069-608-X
27. MURGAŠ, J.: Plánovanie a hodnotenie investícií a akvizícií v poradenstve. Nitra : Agroinštitút, 2002. ISBN 80-7139-087-9
28. Národný plán zavedenia eura v Slovenskej republike. NBS a MF SR 2007 - 90 s. ISBN 978-80-8043-111-2
29. PAŠKA, Ľ.: Manažment výroby. Nitra: SPU, 2004 – 182 s. ISBN 80-8069-374-9
30. PEKOVÁ, J.: Verejné financie. Praha: Codex, 2002 - 496 s. ISBN 80-85963-88-4
31. REVENDA, Z.: Centrální bankovníctvo, Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-7261-051-1
32. RUDY, J. – PIŠKANIN, A. a kol.: Základy manažmentu. Bratislava: UK, 2002 - 288 s. ISBN 80-223-1671-7
33. SALIN, P.: Makroekonómia. Bratislava: Elita, 1993 - 362 s. ISBN 80-85323-51-6
34. SEDLÁK, M.: Manažment. Bratislava: IURA Edition, 2007 - 364 s. ISBN 80-8078-133-0
35. SERENČEŠ, P.: Financie a mena. Nitra: SPU, 2007 – 182 s. ISBN 978-80-8069-958-1
36. SIPKO, J.: Hospodárska a menová úni. Bratislava: Ševt, a.s., 2004 - 52 s. 80-88707-60-9
37. SOBEK, O.: Menová teória a politika. Bratislava: Ekonóm, 2003 – 66 s., ISBN 80-80-7632-3
38. Stratégia prijatia eura v SR - MF SR, NBS (2003)

39. ŠIKULOVÁ, I.: Konvergencia v procese európskej menovej integrácie. Bratislava: EÚ SAV, 2006 - 152 s. ISBN 80-7144-155-4
40. ŠUSTER, M. a kol.: Vplyv zavedenia eura na slovenské hospodárstvo. NBS 2005
41. TÁNCOŠOVÁ, J.: Inflácia. Bratislava: IURA Edition, 2000 - 120 s. ISBN 80-88715-69-5
42. Zákon č.566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska
43. www.euro.vlada.gov.sk
44. www.euromena.sk
45. www.nbs.sk
46. www.petergonda.sk

7. Prílohy

Euro bankovky

		<p>Rozmery: 120 x 62 mm Farba: sivá Architektonický štýl: klasika</p>
		<p>Rozmery: 127 x 67 mm Farba: červená Architektonický štýl: románsky sloh</p>
		<p>Rozmery: 133 x 72 mm Farba: modrá Architektonický štýl: gotika</p>
		<p>Rozmery: 140 x 77 mm Farba: oranžová Architektonický štýl: renesancia</p>
		<p>Rozmery: 147 x 82 mm Farba: zelená Architektonický štýl: barok a rokoko</p>
		<p>Rozmery: 153 x 82 mm Farba: žltohnedá Architektonický štýl: vek železa a skla</p>
		<p>Rozmery: 160 x 82 mm Farba: fialová Architektonický štýl: moderná architektúra 20. storočia</p>

Euro mince

	<p>Priemer: 25,75 mm Hrúbka: 2,20 mm Hmotnosť: 8,50 g Tvar: okrúhly Farba: vonkajšia časť je biela, vnútorná časť žltá Zloženie: vonkajšia časť je z mediniklu, vnútorná časť obsahuje tri vrstvy: niklová mosadz/nikel/niklová mosadz Hrana: jemné vrúbkovanie s nápisom</p>
	<p>Priemer: 23,25 mm Hrúbka: 2,33 mm Hmotnosť: 7,50 g Tvar: okrúhly Farba: vonkajšia časť je žltá, vnútorná časť biela Zloženie: vonkajšia časť je z niklovej mosadze, vnútorná časť obsahuje tri vrstvy: medinikel/nikel/medinikel Hrana: prerušované jemné vrúbkovanie</p>
	<p>Priemer: 24,25 mm Hrúbka: 2,38 mm Hmotnosť: 7,80 g Tvar: okrúhly Farba: žltá Zloženie: tzv. severské zlato Hrana: tvarovaná s hrubým vrúbkovaním</p>
	<p>Priemer: 22,25 mm Hrúbka: 2,14 mm Hmotnosť: 5,74 g Tvar: tzv. španielsky kvet Farba: žltá Zloženie: tzv. severské zlato Hrana: hladká</p>
	<p>Priemer: 19,75 mm Hrúbka: 1,93 mm Hmotnosť: 4,10 g Tvar: okrúhly Farba: žltá Zloženie: tzv. severské zlato Hrana: tvarovaná s hrubým vrúbkovaním</p>

	<p>Priemer: 21,25 mm Hrúbka: 1,67 mm Hmotnosť: 3,92 g Tvar: okrúhly Farba: červená Zloženie: oceľ pokovaná meďou Hrana: hladká</p>
	<p>Priemer: 18,75 mm Hrúbka: 1,67 mm Hmotnosť: 3,06 g Tvar: okrúhly Farba: červená Zloženie: oceľ pokovaná meďou Hrana: hladká s ryhou po obvode</p>
	<p>Priemer: 16,25 mm Hrúbka: 1,67 mm Hmotnosť: 2,30 g Tvar: okrúhly Farba: červená Zloženie: oceľ pokovaná meďou Hrana: hladká</p>

Návrhy slovenských strán euromincí

2 EURÁ

1 EURO

50 centov

20 centov

10 centov

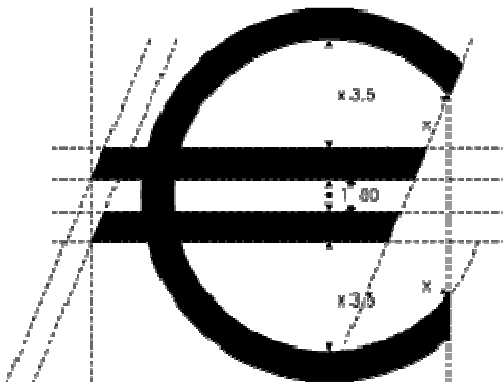
5, 2, 1 cent

Výmena bankoviek a mincí po skončení duálneho obehu

	Obchodné banky	Národná banka Slovenska
mince	do 30. júna 2009	do 31. decembra 2013
pamättné mince	do 30. júna 2009	bez časového obmedzenia
bankovky	do 31. decembra 2009	bez časového obmedzenia

Spoločné symboly informačnej kampane

Znak €

Spoločné logo a slogan

